

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 30.1.2003
KOM(2003) 46 slutlig
2003/0024 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om åtgärder och förfaranden för skydd avskydd immaterialrätter

(framlagt av kommissionen)

MOTIVERING

INLEDNING

- A. Målsättning för gemenskapsdirektivet
- B. Underlag till initiativet : Kommissionens rådfrågning

DEL 1: ATT FÖRVERKLIGA DEN INRE MARKNADEN PÅ DET IMMATERIALRÄTTSLIGA OMRÅDET

- A. Att säkerställa ett skydd för immaterialrätter (materiell rätt)
- B. Att underlätta fri rörlighet och säkra skäligen och rättvisa konkurrensförhållanden på den inre marknaden
- C. Att förstärka skyddet vid EU:s yttergränser

DEL 2: ATT UPPFYLLA EN MODERN EKONOMIS BEHOV OCH SKYDDA SAMHÄLLET

- A. Att främja innovation och konkurrenskraft i företagen
- B. Att skydda och utveckla kulturell verksamhet
- C. Att skydda sysselsättningen i Europa
- D. Att skydda skatteintäkterna och förhindra oro på marknaderna
- E. Att skydda konsumenterna
- F. Att trygga allmän ordning

DEL 3: BESKRIVNING AV FÖRSLAGET

- A. TRIPS-avtalets begränsningar
- B. Gällande EG-rätt om skydd för immaterialrätter
- C. Rättsläget i medlemsstaterna
- D. Behovet av att harmonisera de nationella lagstiftningarna
- E. Rättslig grund

DEL 4: GENOMGÅNG AV ARTIKLARNA

INLEDNING

A. Målsättning för gemenskapsdirektivet

Varumärkesförfalskning och pirattillverkning och mera allmänt intrång i immaterialrätter är ett fenomen som ökar stadigt och som i dag har en internationell dimension och utgör ett allvarligt hot mot nationella ekonomier och stater. På EU:s inre marknad utnyttjas särskilt nationella skillnader mellan tillgängliga möjligheter att skydda immaterialrätter. Skillnaderna lär påverka beslut om var i EU varumärkesförfalsknings- eller pirattillverkningsverksamhet skall bedrivas. Detta leder då till att förfalskningar och piratkopior snarast tillverkas och säljs i länder som har lindrigare straff mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning än andra. Därmed påverkar denna verksamhet handeln mellan medlemsstaterna och inverkar direkt på konkurrensförhållandena på den inre marknaden. Det rådande läget leder till omläggning av handeln, snedvridning av konkurrensen och skapar störningar på marknaden.

Skillnaderna mellan de nationella påföljdssystemen är inte bara skadliga för den inre marknaden, de gör det också svårt att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på ett effektivt sätt. Detta leder till att näringslivet tappar förtroendet för den inre marknaden och i förlängningen till att investeringsviljan sjunker. Vid sidan om dessa följder för ekonomin och samhället av varumärkesförfalskning och pirattillverkning drabbas vidare konsumenterna, särskilt om folkhälsa och allmän ordning sätts på spel. Ökad användning av Internet gör det möjligt att sprida piratkopior snabbt över hela världen. Slutligen framträder en allt tydligare koppling till organiserad brottslighet. Det är alltså mycket viktigt för EU att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning, särskilt när verksamheten bedrivs affärsmässigt eller åsamkar rättsinnehavaren väsentlig skada.

Detta direktiv har utarbetats med inriktning på att påverka situationen genom att harmonisera nationell lagstiftning om skydd för immaterialrätter.

B. Underlag till initiativet: Kommissionens rådfrågning

Den 15 oktober 1998 lade kommissionen fram en grönbok om att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden¹ som underlag till en diskussion med alla berörda parter. De åtgärder som föreslogs i grönboken låg i huvudsak på den privata sidan: Verksamma tekniska säkerhets- och äkthetsanordningar, påföljder och andra möjligheter att skydda immaterialrätter samt samarbete mellan nationella förvaltningar.

Kommissionen har fått in många synpunkter, som har sammanställts och publicerats². Tillsammans med det tyska ordförandeskapet organiserade kommissionen en öppen hearing den 2 och 3 mars 1999 i München som alla berörda parter inbjöds att delta i³. Den 3 november 1999 anordnades vidare ett möte med sakkunniga från medlemsstaterna. Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén yttrade sig över grönboken den 24 februari 1999⁴. Europaparlamentet antog en resolution den 4 maj 2000⁵.

Genom denna rundfrågning har man framför allt kunnat bekräfta att skillnaderna mellan nationellt tillämpade påföljder vid intrång i immaterialrätter inverkar menligt på den inre

¹ KOM(1998) 569 slutlig.

² http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/indprop/piracy/piracyen.pdf

³ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/indprop/piracy/munchen.htm

⁴ EGT C 116, 28.4.1999, s. 35.

⁵ EGT C 41, 7.2.2001, s. 56.

marknaden. Alla berörda parter önskade en kraftfull behandling av dessa frågor och ambitiösa åtgärder på EU-nivå.

Efter rådfrågningen lade kommissionen den 30 november 2000 fram ett uppföljningsmeddelande till grönboken med en ambitiös handlingsplan om hur kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning skulle kunna förbättras och förstärkas på den inre marknaden⁶. Bland åtgärderna i handlingsplanen aviserar kommissionen ett förslag till direktiv inriktat på att dels harmonisera sådana lagar och andra författningar i medlemsstaterna som gäller olika möjligheter att skydda immaterialrätter, dels säkerställa att dessa rättigheter åtnjuter en likvärdig skyddsnivå på hela den inre marknaden. Detta är syftet med föreliggande förslag.

Kommissionens meddelande, då särskilt aviseringen om ett kommande förslag till direktiv om skydd för immaterialrätter, välkomnades av berörda parter. Den 30 maj 2001⁷ lämnade Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén ett kompletterande yttrande, som understödjer Europeiska kommissionens önskan att snarast lägga fram ett förslag till direktiv på området.

DEL 1:

ATT FÖRVERKLIGA DEN INRE MARKNADEN PÅ DET IMMATERIALRÄTTSLIGA OMRÅDET

A. Att säkerställa ett skydd för immaterialrätter (materiell rätt)

Hitintills har EU:s arbete på det immaterialrättsliga området huvudsakligen varit inriktat på att harmonisera den nationella materiella rätten eller att skapa ett enhetligt regelsystem på gemenskapsnivå. På det sättet har vissa nationella immaterialrätter harmoniserats, t.ex. varumärken⁸, formgivningar⁹, bioteknikpatent¹⁰, vissa aspekter på upphovsrätten och närstående rättigheter¹¹. Nyligen antogs ett direktiv om följerrätt för upphovsmannen till ett ursprungsverk¹² och ett direktiv om harmonisering av vissa aspekter på upphovsrätten och närstående rättigheter i informationssamhället¹³. Dessa direktiv utgör ett viktigt steg framåt i harmoniseringsprocessen när det gäller upphovsrätten och närliggande rättigheter. Genom det sistnämnda direktivet blir det möjligt att anpassa rättsinnehavarnas skydd till den tekniska

⁶ KOM(2000) 789 slutlig.

⁷ EGT C 221, 7.8.2001, s. 20.

⁸ Rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar, EGT L 40, 11.2.1989, s. 1.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG av den 13 oktober 1998 om mönsterskydd, EGT L 289, 28.10.1998, s. 28.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/44/EG av den 6 juli 1998 om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar, EGT L 213, 30.7.1998, s. 13.

¹¹ Rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram, EGT L 122, 17.5.1991, s. 42, rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området, EGT L 346, 27.11.1992, s. 61, rådets direktiv 93/83/EEG av den 27 september 1993 om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidareändring via kabel, EGT L 248, 6.10.1993, s. 15, rådets direktiv 93/98/EEG av den 29 oktober 1993 om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter, EGT L 290, 24.11.1993, s. 9, Europaparlamentets och rådets direktiv 96/9/EG av den 11 mars 1996 om rättsligt skydd för databaser, EGT L 77, 27.3.1996, s. 20.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/84/EG av den 27 september 2001 om upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk, EGT L 272, 13.10.2001, s. 32.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället, EGT L 167, 22.6.2001, s. 10.

utvecklingen, särskilt inom digital teknik. Gemenskapen har också ingripit för att förlänga skyddstiden för patent på läkemedel och på växtskyddsmedel¹⁴, samt för att fastställa gemensamma regler när det gäller geografiska namn och ursprungsbeteckningar¹⁵. Dessutom har kommissionen lagt fram ett harmoniseringsförslag inriktat på att klarlägga det rättsliga läget när det gäller patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar¹⁶.

Arbetet på gemenskapsnivå har vidare gällt att skapa EU-enhetliga rättigheter med direkt verkan i EU, t.ex. gemenskapsvarumärken¹⁷, gemenskapens växtförädlarrätt¹⁸ och nyligen gemenskapsformgivning¹⁹. Det bör slutligen noteras att ett lagförslag om ett gemenskapspatent för närvarande diskuteras i rådet²⁰.

EU:s behörighet på det immaterialrättsliga områdets materiella sida, som i allt större utsträckning framstår som ett prioriterat område för gemenskapen när det gäller att fullfölja den inre marknaden, är i dag allmänt erkänt²¹. Det förefaller därmed logiskt att gemenskapen också intresserar sig för möjligheterna att skydda de immaterialrätter som har harmoniserats eller skapats på gemenskapsnivå. Att skyddet för immaterialrätter, som idag huvudsakligen existerar i kraft av gemenskapsrätten, skall säkerställas med metoder som kan variera kraftigt från den ena medlemsstaten till den andra är principiellt märkligt och rimmar illa med målsättningen att ge rättsinnehavarna ett likvärdigt skydd på hela den inre marknaden.

B. Att underlätta fri rörlighet och säkra skäliga och rättvisa konkurrensförhållanden på den inre marknaden

I artikel 3.1 led c i EG-fördraget står det att gemenskapens arbete skall inriktas på att skapa en inre marknad som kännetecknas av att hindren för fri rörlighet för bl.a. varor och personer avskaffas mellan medlemsstaterna. I artikel 14.2 i EG-fördraget står det vidare att den inre marknaden skall omfatta ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor och personer säkerställs i enlighet med bestämmelserna i fördraget.

Genom en successiv harmonisering av den materiella sidan av immaterialrätten har det blivit möjligt att underlätta fri rörlighet mellan medlemsstaterna och göra tillämpliga regler mer genomsynliga, men än så länge har harmoniseringen inte nått möjligheterna att skydda immaterialrätterna. När den nationella lagstiftningen ger rättsinnehavarna effektiva skyddsmetoder är det dessutom inte alldeles säkert att de följs upp med beslutsam

¹⁴ Rådets förordning (EEG) nr 1768/92 av den 18 juni 1992 om införande av tilläggsskydd för läkemedel, EGT L 182, 2.7.1992, s. 1, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1610/96 av den 23 juli 1996 om införande av tilläggsskydd för växtskyddsmedel, EGT L 1998, 8.8.1996, s. 30.

¹⁵ Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungs-beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1068/97 av den 12 juni 1997, EGT L 156, 13.6.1997, s. 10.

¹⁶ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar, KOM(2002) 92 slutlig, 20.2.2002.

¹⁷ Rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken, EGT L 11, 14.1.1994, s. 1.

¹⁸ Rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt, EGT L 227, 1.9.1994, s. 1.

¹⁹ Rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning, EGT L 3, 5.1.2002, s. 1.

²⁰ Förslag till rådets förordning om gemenskapspatent, EGT C 337 E, 28.11.2000, s. 278.

²¹ Först genom ett avgörande i domstolen 1995, som grundar sig på förordning (EEG) nr 1768/92 av den 18 juni 1992 om införande av tilläggsskydd för läkemedel, medgav man allmänt att patent inte är ett området reserverat för medlemsstaterna och att EU får anta regler om harmonisering på det området (dom i målet Spanien mot rådet av den 13.7.1995, aff. C-350/92, REG 1995, s. I-1985).

tillämpning. Inte oväntat, och berörda parter påpekade detta i samband med rådfrågningen kring grönboken, har varumärkesförfalskare och pirattillverkare utnyttjat luckorna och dragit fördel av skillnader som underlättar produktavsättning, vilket lett till omläggning av handeln och störningar på marknaden. Genom att harmonisera nationella bestämmelser om möjligheter att skydda immaterialrätter blir det möjligt att åstadkomma bättre rörlighetsförhållanden på inre marknaden, genomsynligare påföljdssystem och bättre tillämpning av de skyddsmetoder som rättsinnehavarna har.

Det är vidare viktigt att skapa skäliga och rättvisa konkurrensförhållanden mellan alla marknadsaktörer på det immaterialrättsliga området, så att dessa aktörer kan använda de grundläggande rättigheter som fastställs i EG-fördraget på ett effektivt sätt. Förutsättningarna för skälig och rättvis konkurrens motarbetas och försvagas av varierande nationella system för skydd för immaterialrätter. I vissa fall kan detta leda till en snedvridning av konkurrensen som hotar fri varu- och tjänsterörlighet på den inre marknaden.

Snedvridningar i konkurrensen på den inre marknaden kan vara ett resultat av såväl skillnader i tillämpning och räckvidd för immaterialrätter enligt nationell lag som skillnader mellan de påföljder som skall säkerställa skydd för dessa rättigheter mot intrång från varumärkesförfalskare och pirattillverkare. De sistnämnda kan mycket väl ta med det nationella påföljdssystemet i räkningen när de beräknar tillverkningskostnaden för de olagliga produkterna. Denna kostnad beräknas då utifrån de påföljder eventuell upptäckt kan leda till (beslagtagna varor, böter, krav på högre löner från de anställda för att kompensera risken).

Slutsatsen är således att så länge den inre marknaden saknar harmoniserad lagstiftning om påföljder vid intrång i immaterialrätter kvarstår en situation med skillnader i risker och till följd därav i kostnader för den som hanterar varumärkesförfalskade varor eller piratkopior. Eftersom det definitionsmässigt rör sig om ersättningsvaror i förhållande till de varor som de efterliknar och som säljs lagligt, blir följden att skillnaderna i kostnader på den inre marknaden för de olagliga aktörerna också ger upphov till skillnader i konkurrensförhållanden för de legala aktörerna. Ett icke orimligt antagande är att de delar av den inre marknaden där påföljdssystemen är mindre effektiva har större marknadsandelar för förfalskningar och piratkopior och lägre priser på både olagliga och lagliga varor än vad som är fallet där påföljderna för intrång i immaterialrätter är strängare.

Det är alltså troligt att skillnader i påföljdssystem leder till snedvridningar i konkurrensförhållandena och till en omläggning av det naturliga handelsmönster som hade etablerat sig om intrång i immaterialrätter hade bekämpats enhetligt med samma påföljder på hela den inre marknaden.

Varumärkesförfalskning och pirattillverkning är en verksamhet som utvecklas genom ett raffinerat spel på skillnaderna mellan de nationella lagstiftningarna. I de länder där den går framåt måste företagen konkurrera på marknaderna med varumärkesförfalskningar och piratkopior. De förlorar marknadsandelar och deras distributionsnät faller sönder. När en marknad översvämmas av förfalskningar och piratkopior, som är lättare att sälja än äkta varor, tvekar detaljisterna ibland att beställa äkta varor. Det kan t.o.m. vara frestande för dem att sälja kopior och äkta varor parallellt. På sådana villkor går det inte att upprätthålla genomsynliga och jämlika konkurrensförhållanden på den inre marknaden. Det enda sättet att undanröja dessa snedvridningar i konkurrensförhållandena är att harmonisera lagstiftningen.

På områden där konkurrensen är särskilt skarp, t.ex. marknaden för reservdelar till bilar, får kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning naturligtvis inte användas för att försöka utestänga besvärliga konkurrenter från marknaden eller för att försvåra rättvis

konkurrens. En sådan utveckling skulle inte bara kunna skada de berörda företagen allvarligt utan också motverka det eftersträvade syftet som är att hindra att sådana varor släpps på marknaden som gör intrång i immaterialrätter och dessutom kan utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet²².

C. Att förstärka skyddet vid EU:s yttergränser

Detta förslag till direktiv är också inriktat på att, med hänsyn till den inre marknadens funktion, komplettera de kontrollåtgärder som vidtas vid EU:s yttre gränser mot varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor i kraft av förordning (EG) nr 3295/94 i dess ändrade lydelse²³. Det rör sig om ett regelverk som bara gäller misstänkta förfalskningar och piratkopior i rörelse mellan tredje länder och EU. Det tillåter inte att man ingriper mot varor inuti gemenskapen. Eftersom kontrollerna vid gränserna i alla länder dessutom görs på stickprovsbasis för att skapa rimlig jämvikt mellan målsättningarna smidig internationell handel och bekämpning av bedrägeri, kan man inte utesluta att varumärkesförfalskade varor eller piratkopior kan föras in olagligt i EU och saluföras där. Det behövs alltså ett regelverk mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning som är särskilt utformat för att passa den inre marknadens behov. Med hjälp av detta direktiv kommer rättsinnehavarna att få tillgång till ett antal metoder att hävda sina immaterialrätter gentemot alla intrångsgörande varor, även dem som kontrollerats av tullen enligt förordning (EG) nr 3295/94 i dess ändrade lydelse.

Förslaget till direktiv syftar dessutom till att komplettera de initiativ för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning som EU tar i sina relationer med tredje länder och inom ramen för multilaterala avtal. Som exempel kan nämnas avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet), som ingåtts inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO)²⁴ och som alla EU-medlemsstater är avtalsparter i, liksom även EU på de områden där gemenskapen har behörighet²⁵, och där minimikrav fastställs när det gäller skydd för immaterialrätter.

DEL 2:

ATT UPPFYLLA EN MODERN EKONOMIS BEHOV OCH SKYDDA SAMHÄLLET

Det viktigaste syftet med detta förslag till direktiv är att fullfölja den inre marknaden på det immaterialrättsliga området genom att befästa landvinningarna inom den materiella delen av immaterialrätten med regler om god tillämpning i hela EU, men det finns andra viktiga målsättningar som också är värda att påtala.

A. Att främja innovation och konkurrenskraft i företagen

Innovation har blivit en av våra viktigaste faktorer när det gäller att åstadkomma hållbar tillväxt i företagen och ekonomiskt välstånd i samhället som helhet. Företagen måste ständigt

²² Förordning (EG) nr 1400/2002, EGT L 203, 1.8.2002, s. 30.

²³ Rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994, om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning, export, återexport eller hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor (EGT L 341, 30.12.1994, s. 8), i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 241/1999 av den 25 januari 1999, EGT L 27, 2.2.1999, s. 1.

²⁴ Rådets beslut 94/800/EG av den 22 december 1994 om ingående, på Europeiska gemenskapens vägnar – vad beträffar frågor som omfattas av dess behörighet – av de avtal som är resultatet av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986-1994), EGT L 336, 23.12.1994, s. 1.

²⁵ I domstolens yttrande 1/94 av den 15 november 1994 anges att behörigheten att sluta TRIPS-avtalet tillfaller både gemenskapen och medlemsstaterna i tillämpliga delar (REG 1994, s. I-5267).

förbättra eller förnya sina produkter om de vill behålla eller vinna marknadsandelar. Att ständigt bedriva innovativ och nyskapande verksamhet innebär för företagen att de utvecklar nya produkter och tjänster, som ger dem en starkare position tekniskt sett och är en viktig konkurrensfaktor.

För att företagen, universiteten, forskningsorgan²⁶ och kulturorgan²⁷ skall kunna bedriva denna innovativa och nyskapande verksamhet under optimala förhållanden måste man säkra förutsättningar i EU åt forskare, uppfinnare och kreativa människor som gynnar deras verksamhet, även på området ny informations- och kommunikationsteknik. I detta sammanhang är det också viktigt att borga för fri rörlighet för information och t.ex. undvika att göra tillgång till Internet onödigt svårt eller dyrt genom orimliga krav på Internetleverantörerna.

Företagen investerar ofta stora summor i såväl forskning och utveckling som i marknadsföring och reklam. De måste få möjlighet att förränta sina investeringar. Ett lämpligt och verksamt skydd för immaterialrätter bidrar till att skapa tillförsikt för den inre marknaden hos företag, uppfinnare och nyskapare samt utgör ett kraftfullt incitament att investera och därmed till ekonomisk tillväxt.

För företagen betyder varumärkesförfalskning och pirattillverkning sämre omsättning och förlust av marknadsandelar (förlust av direkta inkomster av försäljning) som de ofta har fått kämpa för att vinna, därtill kommer immateriella förluster och ideell skada till följd av att märket sjangserar hos kunderna (förlust av framtida inkomster av försäljning). När förfalskningar och piratkopior tillåts sprida sig leder detta till att de äkta varornas rykte och originalitet utsätts för en skadlig förflackning. Detta gäller särskilt när företagen baserar sin säljstrategi på kvalitet och originalitet. Dessutom skapas extra kostnader för företagen (kostnader för skydd, utredningar, konsult hjälp och tvistlösning) och, om rättsinnehavaren inte kan bevisa att han är i god tro, kan det t.o.m. hända att han ställs inför rätta på grund av varor som säljs av förfalskaren eller pirattillverkaren.

På grundval av de reaktioner kommissionen fått på grönboken om att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden kan man sluta sig till att varumärkesförfalskade och piratkopierade varor i EU utgör 5–10 % av försäljningen av reservdelar till fordon, 10 % av försäljningen av cd-skivor och kassettband, 16 % av försäljningen av filmer (video och DVD) och 22 % av försäljningen av skor och kläder²⁸.

I den undersökning som gjordes i Frankrike 1998 av KPMG, Sofres och Union des Fabricants²⁹ beräknade deltagande företag som kunde ge en uppskattning av förlust i procent av omsättningen p.g.a. varumärkesförfalskning sin genomsnittliga förlust till 6,4 procent av omsättningen. Av en undersökning som genomfördes i juni 2000 av Centre for Economics and Business Research (CEBR) på uppdrag av Global Anti-Counterfeiting Group (GACG)³⁰ framgår att vinsten per år i de undersökta branscherna belastas svårt, enligt följande: 1 266 miljoner euro i beklädnads- och skobranschen, 555 miljoner euro i parfym- och kosmetikabranschen, 627 miljoner euro i leksaks- och sportbranschen, 292 miljoner euro i läkemedelsbranschen. När det gäller mjukvaror finns det en undersökning av International Planning and Research Corporation (IPR) gjord på uppdrag av Business Software Alliance

²⁶ I avdelning XVIII i EG-fördraget betonas forskning och teknisk utveckling.

²⁷ I artikel 151.4 i EG-fördraget anges särskilt att kultursektorn är viktig.

²⁸ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/indprop/piracy/piracyen.pdf, s. 14-15.

²⁹ "Votre entreprise et la contrefaçon", KPMG, Sofres, Union des Fabricants, 1998.

³⁰ "Economic Impact of Counterfeiting in Europe", Global Anti-Counterfeiting Group, juni 2000.

(BSA)³¹ som visar att förlusterna i Västeuropa (EU + Norge + Schweiz) på grund av pirattillverkning uppgick till över 3 miljarder dollar under 2000.

Om varumärkesförfalskning och pirattillverkning inte straffas på ett effektivt sätt kommer marknadsaktörerna att förlora förtroendet för den inre marknaden som ett område där de kan bedriva sin verksamhet och få skydd för sina rättigheter. Detta kan leda till att uppfinnare och nyskapare ger upp och till att innovation och nyskapande äventyras i gemenskapen.

B. Att skydda och utveckla kulturell verksamhet

Immateriella rättigheter är särskilt viktiga inom kulturell verksamhet, främst den audiovisuella sektorn. Har vi inget effektivt skydd här innebär det dels att möjligheterna att utveckla en ekonomiskt viktig sektor hämmas, dels att vårt kulturella arv och vår kulturella mångfald hotas.

Den kulturella verksamheten är speciell för att den är så central i ett samhället, och därför är det absolut nödvändigt både att bevara och utveckla den. Tyvärr är den särskilt utsatt för piratkopiering. Den kulturbaserade produktionen (produktion av musik och audiovisuella verk) anses förlora 4,5 miljarder euro per år på varumärkesförfalskning och piratkopiering. På det audiovisuella området innebär piratkopieringen av framgångsrika verk inte bara att upphovsmännen förlorar sina rättigheter, utan också svårigheter att hävda mångfalden. Detta gäller särskilt verk som produceras i litet antal ofta för att de kommer från mindre medlemsstater, där man inte kan dra ekonomisk fördel av storskalighet. Denna tendens förstärks när analoga media ersätts av digitala.

C. Att skydda sysselsättningen i Europa

Den skada företagen lider på grund av varumärkesförfalskning och pirattillverkning sprider sig till det sociala planet och påverkar arbetsmarknaden där antalet arbetstillfällen sjunker. Det är dock svårt att med säkerhet säga hur stor effekt förfalskningar och piratkopior har på sysselsättningen i industrin.

Enligt en undersökning som gjordes i juni 2000 av CEBR på uppdrag av GACG³² förlorar EU 17 000 arbetstillfällen varje år på grund av förfalskningar och piratkopior. Enligt den franska undersökningen från 1998 av KPMG, Sofres och Union des Fabricants³³ uppgår antalet på grund av pirattillverkning förlorade arbetstillfällen bara i Frankrike till ungefär 38 000. Enligt en undersökning i Storbritannien 1999 av CEBR på uppdrag av Anti-Counterfeiting Group (ACG), den brittiska organisationen för kamp mot pirattillverkning, missar Storbritannien över 4 000³⁴ arbetstillfällen per år. Slutligen enligt en undersökning från 1998 av PricewaterhouseCoopers på uppdrag av BSA³⁵ skulle en minskning med 10 procent av piratkopieringen i mjukvarubranschen, det vill säga till nivån i USA, skapa över 250 000 nya arbetstillfällen i Europa fram till 2001.

³¹ Sixth Annual BSA Global Software.

³² Jfr fotnot 30.

³³ Jfr fotnot 29.

³⁴ "The economic impact of counterfeiting", Anti-Counterfeiting Group, juni 1999.

³⁵ "The contribution of the packaged software industry to the western european economies", Business Software Alliance, maj 1998.

D. Att skydda skatteintäkterna och förhindra oro på marknaderna

För nationella ekonomier, särskilt dem i industriländerna, får varumärkesförfalskning och pirattillverkning också väsentliga skadliga följder. Detta leder vidare till en minuspost i statens finanser och i gemenskapens (tullar, moms). Slutligen skapas grogrund för olika typer av brott, särskilt mot arbetsrätten, när förfalskningar eller piratkopior framställs med hjälp av olaglig arbetskraft eller avsätts genom olaglig gatuförsäljning.

Minskade skatteintäkter till följd av varumärkesförfalskning och piratkopiering är ett stort problem. T.ex. antas EU-länderna gå miste om 100 miljoner euro i utebliven moms på musikprodukter till följd av varumärkesförfalskning och piratkopiering³⁶. I undersökningen av CEBR på uppdrag av GACG³⁷ från juni 2000 framhålls att förfalskningar i EU leder till stora skatteförluster, i genomsnitt enligt följande: 7 581 miljoner euro i beklädnads- och skobranschen, 3 017 miljoner euro i parfym- och kosmetikbranschen, 3 731 miljoner euro i leksaks- och sportbranschen, 1 554 miljoner i läkemedelsbranschen. Enligt undersökningen i Storbritannien 1999 av CEBR på uppdrag av ACG³⁸ svarar förfalskningar för en minskning med BNP på 143 miljoner pund per år samt för ett extra behov av statlig upplåning med 77 miljoner pund.

Det rör sig om ett veritabelt hot mot den ekonomiska balansen i samhället, eftersom det dessutom kan uppstå störningar på marknader som ibland är mycket bräckliga, t.ex. klädmarknaden³⁹. Varumärkesförfalskning och piratkopiering via Internet tilltar ständigt och innebär redan stora förluster för multimedieindustrin, trots att Internet utvecklats förhållandevis nyligen.

E. Att skydda konsumenterna

Konsumentskyddet är en viktig fråga i EU. Att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt på områdena hälsa och säkerhet, är ett viktigt inslag i gemenskapens politik. Varumärkesförfalskning och pirattillverkning, och i allmänhet intrång i immaterialrätter, får ofta allvarliga konsekvenser för konsumenterna.

Verksamheten understöds visserligen ibland av konsumenterna, men den utvecklar sig för det mesta utan hänsyn till konsumenternas önskemål och alltid på deras bekostnad. Varumärkesförfalskning och pirattillverkning innebär att konsumenten avsiktligt vilseleds när det gäller förväntad kvalitet på en produkt av ett känt märke, eftersom förfalskningar och piratkopior tillverkas utanför det område där ansvariga myndigheter utövar tillsyn och inte uppfyller minimikraven på kvalitet. En konsument som köper förfalskningar eller piratkopior via illegala kanaler får som regel inte någon garanti, har inte tillgång till underhåll och service och ingen möjlighet att reklamera varan. Förutom alla dessa nackdelar finns det hälso- (förfalskade läkemedel, alkoholdrycker) och säkerhetsrisker (förfalskade leksaker eller reservdelar till bilar eller flygplan)⁴⁰.

³⁶ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/indprop/piracy/piracyen.pdf, s. 16, punkt 7.2.1.

³⁷ Jfr fotnot 30.

³⁸ Jfr fotnot 34.

³⁹ Inom ramen för WTO-avtalet om textil och konfektion har en liberaliseringsprocess initierats som skall leda till att alla kvantitativa restriktioner försvinner mellan WTO-medlemmar till den 1 januari 2005.

⁴⁰ Under rådfrågningen lämnades ytterligare exempel, såsom bristfällig sjukvårdsutrustning, tvättmedel innehållande frätande substanser, förfalskad antibiotika, kläder innehållande cancerframkallande ämnen, dålig motorolja, giftiga alkoholdrycker, bristfälliga hushållsapparater, överksamst vaccin mot rabies, bristfälliga filter för dieselmotorer, osv.

Genom att harmonisera nationell lag om skydd för immaterialrätter bidrar man till att skydda konsumenterna och kompletterar på ett ändamålsenligt sätt den gemenskapslagstiftning som finns på området, särskilt direktiven om produktansvar⁴¹ och om allmän produktsäkerhet⁴².

F. Att trygga allmän ordning

Varumärkesförfalskning och pirattillverkning utgör ett veritabelt hot mot den allmänna ordningen. Vid sidan om de effekter man kan se på ekonomin och samhället i stort påverkas också arbetsrätt (svartarbete), skattelagstiftning (förluster i statens intäkter), hälso- och sjukvårdslagstiftning samt produktsäkerhetslagstiftning. Man kan vidare konstatera att varumärkesförfalskning och pirattillverkning har samröre med organiserad brottslighet, som här finner ett förhållandevis riskfritt sätt att omsätta och tvätta tillgångar från annan olaglig verksamhet (vapen, narkotika). Varumärkesförfalskning och pirattillverkning bedrevs förr hantverksmässigt men har utvecklats mot industriverksamhet. För de inblandade rör det sig om stora ekonomiska vinster på liten risk. För Internet gäller att de olagliga ingreppens snabbhet och svårigheten att spåra dem minimerar risken ytterligare. Varumärkesförfalskning och pirattillverkning lär t.o.m. ha blivit en ännu lönsammare hantering än narkotikahandel med mycket goda förtjänster utan någon större risk för rättsligt efterspel. Varumärkesförfalskning och pirattillverkning i affärsmässig skala förefaller således gynna och understödja brottslighet, även terrorism. Under det samråd med berörda parter som följde på grönboken från 1998 framkom det att det, främst på områdena musik och mjukvaror, finns kopplingar mellan å ena sidan varumärkesförfalskning och pirattillverkning, å den andra organiserad brottslighet.

Genom att tillhandahålla harmoniserade möjligheter att skydda immaterialrätter på gemenskapsnivå hjälper man medlemsstaterna att slå vakt om den allmänna ordningen.

En bättre och mer beslutsam kamp mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden är dessutom ett komplement till de övergripande initiativ som tagits på området rättsliga och inrikes frågor, t.ex. EU:s strategi när det gäller att förebygga och bekämpa brottslighet på grundval av bestämmelserna i Amsterdamfördraget, slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999⁴³ samt de riktlinjer kommissionen föreslog i sitt meddelande om att motverka brottslighet och initiativ från Europaforum för att motverka organiserad eller ekonomisk brottslighet⁴⁴. Slutligen är föreliggande initiativ i linje med kommissionens övergripande strategi när det gäller kampen mot bedrägeri⁴⁵ och de åtgärder för att skydda gemenskapens intressen.

⁴¹ Rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister, EGT L 210, 7.8.1985, s. 29.

⁴² Rådets direktiv 92/59/EEG av den 29 juni 1992 om allmän produktsäkerhet, EGT L 228, 11.08.1992, s. 24, under översyn (KOM(2000) 139).

⁴³ EGT C 124, 3.5.2000, s. 1.

⁴⁴ Europaforum för att motverka organiserad eller ekonomisk brottslighet har bildats av kommissionen för att strukturera brottsförebyggande arbete på EU-nivå. Det rör sig om en ram för nätbyggande mellan experter och projektanslag.

⁴⁵ Punkt 1.4.2 i kommissionens meddelande Skydd av gemenskapernas ekonomiska intressen - Bedrägeribekämpning För en gemensam övergripande strategi, KOM(2000) 358 slutlig.

DEL 3:

BESKRIVNING AV FÖRSLAGET

A. TRIPS-avtalets begränsningar

Befintliga åtgärder och förfaranden för att skydda immaterialrätter har redan genomgått viss harmonisering i och med att TRIPS-avtalet trädde i kraft. Avtalet innehåller minimikrav om skydd för handelsrelaterade immaterialrätter. Detta skydd omfattar följande:

- En allmän skyldighet att införa metoder som effektivt skyddar immaterialrätter, även interimistiska skyddsåtgärder och sanktionsmöjligheter som skall vara avskräckande.
- Grundläggande krav på civilrättsliga förfaranden och förvaltningsförfaranden: Förfarandena skall vara rättvisa och skäliga, regler vid bevisupptagning.
- Civilrättsliga eller förvaltningsrättsliga sanktionsmöjligheter, t.ex. föreläggande, skadestånd, beslag och avlägsnande av intrångsgörande varor och frivillig informationsrätt.
- Minimikrav som skall uppfyllas när det gäller interimistiska skyddsåtgärder för immaterialrätter.
- Verkställande av brottmålsförfaranden och straffrättsliga påföljder i vissa fall.

Vissa metoder att skydda immaterialrätter finns dock inte med i TRIPS-avtalet (t.ex. insamling av varorna på intrångsgörarens bekostnad), andra finns med men är frivilliga (t.ex. rätt till information). Därför kan det sätt som TRIPS-avtalet tillämpas på i olika länder variera ganska kraftigt. I EU gäller detta för interimistiska åtgärder för att säkerställa bevismaterial, beräkning av skadestånd och metoder för att sätta stopp på förfalsknings- eller pirattillverkningsverksamheten.

B. Gällande EG-rätt om skydd för immaterialrätter

På gemenskapsnivå har initiativen för att skydda immaterialrätter särskilt gällt skyddet vid EU:s yttergräns⁴⁶. När det gäller den inre marknaden finns det några sektorsspecifika rättsakter som innehåller särskilda bestämmelser om skydd för immaterialrätter⁴⁷. Det finns däremot ännu inte någon övergripande rättsakt som reglerar området på gemenskapsnivå.

⁴⁶ Jfr fotnot 19.

⁴⁷ Till exempel inom upphovsrätten: artikel 7 (särskilda skyddsåtgärder) i direktiv 91/250/EEG om rättsligt skydd för datorprogram (jfr fotnot 9), artikel 12 (sanktioner) i direktiv 96/9/EG om rättsligt skydd för databaser (jfr fotnot 9), artiklarna 6 (tekniska åtgärder), 7 (information om rättighetsförvaltning) och 8 (sanktioner och möjligheter att vidta rättsliga åtgärder) i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (jfr fotnot 10). Inom industriell äganderätt: artikel 98 (påföljder) och 99 (interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder) i förordning nr 40/94 om gemenskapsvarumärken, artikel 89 (påföljder i mål om intrång) och 90 (interimistiska åtgärder, inklusive skyddsåtgärder) i rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning.

C. Rättsläget i medlemsstaterna

Trots att TRIPS-avtalet genomförts i medlemsstaterna varierar rättsläget i EU, vilket gör att immateriella rättsinnehavare inte åtnjuter någon likvärdig skyddsnivå över hela gemenskapen. Det är faktiskt så att metoderna att sätta stopp för förfälsknings- eller pirattillverkningsverksamhet (förelägganden), de interimistiska åtgärderna för att säkerställa bevismaterial, beräkning av skadestånd och utmätning av civilrättslig eller straffrättslig påföljd skiljer sig kraftigt åt från en stat till en annan. I vissa medlemsstater används sådana åtgärder som rätt till information och insamling på intrångsgörarens bekostnad av på marknaden släppta intrångsgörande varor inte över huvud taget.

För förelägganden gäller t.ex. olika tillämpningsföreskrifter om sådant som hur en tredje parts intressen tas till vara, hur de intrångsgörande varorna förverkas eller på vilka villkor bortskaffande av den utrustning som använts för att tillverka de intrångsgörande varorna får beordras. I Grekland innebär en påföljd inte nödvändigtvis att något brott blivit begånget och kan således drabba någon som är i god tro. I Sverige och Finland kan en person i god tro inte dömas till någon påföljd, medan det i Danmark, Spanien och Italien inte går att besluta om påföljd mot en person som endast använder de intrångsgörande varorna för sitt privata bruk. I Nederländerna (upphovsrätt) går det bara att beslagta och förstöra varor om ägaren personligen är misstänkt för intrång, har hanterat de intrångsgörande varorna yrkesmässigt, och då endast om de inte har införskaftats för personligt bruk. I Storbritannien får utrustning som används för att tillverka piratkopior endast förstöras om ägaren visste eller borde ha förstått att den skulle användas för pirattillverkning. I Tyskland (upphovsrätt) gäller att utrustning som används (helt eller nästan helt) till att framställa piratkopior får beslagtas eller förstöras endast om den är pirattillverkarens egendom, en begränsning som dock inte existerar inom varumärkesrätten. I Nederländerna gäller enligt rättspraxis⁴⁸ principen att intrångsgöraren kan tvingas att återkalla intrångsgörande produkter som redan distribuerats på marknaden. Intrångsgöraren måste betala kostnaderna för insamlingen och ersätta köparen. Något sådant finns inte i de andra medlemsstaternas lagar.

I fråga om bevisupptagning finns det ett tillvägagångssätt i Storbritannien (*Anton Piller-order*⁴⁹) som är viktigt i praktiken men som vissa anser vara alltför dyrt och komplicerat. På order från *High Court*, varvid beslut fattas utan att motparten är närvarande, företas husrannsakan hos intrångsgöraren och alla bevis beslagtas. Ett annat föreläggande (*Doorstep*⁵⁰, enkel *Anton Piller-order*) tillåter att handlingar och föremål krävs in men ger inte någon rätt att gå in i lokalerna och uppfattas som effektivt. En annan åtgärd (*freezing injunction*⁵¹ eller *Mareva injunction*⁵²) används för att frysa tillgångar på bankkonton och andra av svarandens tillhörigheter i väntan på att domstolen handlägger sakfrågan. I Frankrike finns också en mycket effektiv lagstadgad möjlighet⁵³ att säkerställa bevis. Rättsinnehavaren kan ansöka hos ordföranden i tingsrätten (*tribunal de grande instance*) om att varorna antingen inventeras eller beslagtas (*saisie-contrefaçon*). Åtgärden innebär antingen att de misstänkta varorna inventeras noggrant eller att de beslagtas. Även i Italien föreskriver lagen att intrångsgörande artiklar får beslagtas och inventeras. I Tyskland ger lagen inte något kraftfullt stöd för bevisupptagning. Det enda som finns är vittnesförhör, förhör med experter

⁴⁸ HR 23.2.1990, NJ 1990, 664 m. nt. DWFV (Hameco) och följande beslut.

⁴⁹ *Anton Piller KG mot Manufacturing Processes Ltd.* [1976] 1 Ch. 55, [1976] R.P.C. 719.

⁵⁰ *Universal City Studios Inc. mot Mukhtar & Sons* [1976] F.S.R. 252.

⁵¹ Art. 25.1 i den brittiska lagen om civil processrätt.

⁵² *Mareva Compania Naviera SA mot International Bulk Carriers SA* [1975] 2 Lloyd's Rep. 509.

⁵³ Art. L-332-1, L-521-1, L-615-5 och L-716-7 i den franska lagen om upphovsrätt.

eller husundersökning, men det går inte att kräva in handlingar eller kalla parterna till förhör. Tvärtemot andra medlemsstater tillåter civilrätten vare sig i Österrike, Danmark eller Sverige förelägganden om efterforskning utan att den andra parten har hörts.

När det gäller interimistiska åtgärder finns det stora skillnader mellan vilka metoder man använder och hur ofta de används, men skillnaderna beror som regel på skillnader i rättspraxis och förhållningssätt mellan domstolarna. I Nederländerna använder man ofta ett förenklat förfarande (*kort geding*⁵⁴) och som i någon mån anses ha ersatt de normala förfarandena vid intrång i immaterialrätter. I Storbritannien är förelägganden om muntlig förhandling (förberedande behandling) ganska vanliga i praktiken, varvid det avgörande för beslut om föreläggande är huruvida svaranden kan betala en tillräcklig ersättning för att täcka kärandens förluster om denne skulle vinna en rättegång. I Tyskland förekommer förelägganden om muntlig förhandling sparsamt och används huvudsakligen i ärenden om uppenbar varumärkesförfalskning. I Frankrike är det möjligt att förelägga om provisoriskt avgörande när behandlingen av sakfrågan har börjat, men det är ganska ovanligt, dels för att man kan ansöka om inventering eller beslag (*saisie-contrefaçon*) av de intrångsgörande varorna, dels för att det inte går att följa upp de interimistiska åtgärderna med krav på skadestånd.

Beräkning av skadestånd sker normalt på ett av följande tre sätt: 1. Ersättning för påvisbar skada. 2. Intrångsgöraren avstår vinsten till den intrångsdrabbade. 3. Betalning av de avgifter som skulle ha utgått om intrångsgöraren hade avtalat om att använda immaterialrätten. I flertalet länder får käranden välja mellan dessa tre modeller (eller åtminstone mellan den första och den tredje) utan någon möjlighet att kombinera eller ta delar ur olika beräkningsmodeller. Stora skillnader existerar dock mellan hur dessa beräkningsmodeller används i praktiken i olika medlemsstater. I Tyskland beräknas t.ex. vinsten enligt de civilrättsliga regler som gäller vid återlämning av vinst som erhållits orättmätigt genom "affärsförskingring"⁵⁵. I Storbritannien betraktas överlämnande av vinsten inte som något skadestånd utan som en "rättvis korrigeringsåtgärd". I Portugal å andra sidan (upphovsrätt) tas intrångsgörarens intäkter med i beräkningen när man beräknar skadeståndet. I Österrike (upphovsrätt) får skadeståndet beräknas på grundval av ansvariges vinst oberoende av om det föreligger något brott eller inte. I Finland (varumärken) kan den intrångsdrabbade ansöka om och erhålla intrångsgörarens vinst t.o.m. när överträdelsen skedde i god tro. I Benelux ges rätt till intrångsgörarens vinst endast om omständigheterna är allvarliga (ond tro). I Frankrike har den intrångsdrabbade parten i princip rätt att erhålla varken mer eller mindre i skadestånd än ersättning för den påvisbara skadan⁵⁶.

Rätt till information, som kan riktas mot varje person som är inblandad i ett intrång, innebär att svaranden måste lämna information om varifrån de intrångsgörande varorna kommer, distributionskanaler och namn på personer som är inblandade i tillverkningen och distributionen av varorna. Hitintills har rätt till information bara införts i några

⁵⁴ Art. 289 i den nederländska lagen om civil processrätt. Domstolen har fått bekräfta att detta är en interimistisk åtgärd enligt vad som sägs i artikel 50 i TRIPS-avtalet (dom Hermès av den 16 juni 1998, aff. C-53/96, REG 1998, s. I-3603).

⁵⁵ Här kan nämnas att tysk rättspraxis nyligen utvecklats mot mer avskräckande skadestånd. Med anledning av ett mål om efterbildning av en formrätt avgjorde Bundesgerichtshof (BGH) i en dom av den 2.11.2000 att allmänna kostnader inte kunde dras av från intrångsgörarens vinst, vilket innebar slutet på en praxis sedan 1962 (I ZR 246/98).

⁵⁶ Art. 1382 i fransk civilrätt.

medlemsstaters rättssystem, nämligen i Tyskland i lagen om immaterialrätt⁵⁷ och i Benelux i lagen om varumärken⁵⁸.

Dessa skillnader mellan de nationella systemen för påföljder vid intrång i immaterialrätter har stor betydelse för rättsinnehavarna, främst förfarandets effektivitet och kostnader, tidsåtgång och skadeståndets storlek.

Också de straffrättsliga påföljderna uppvisar stora skillnader inte bara när det gäller straffens storlek, utan också beräkning av bötesbelopp. I kraft av TRIPS-avtalet (och p.g.a. nationell rättstradition) har alla medlemsstater en möjlighet att utdöma civilrättslig ersättning och straffrättsliga påföljder upp till fängelsestraff. Maximalt bötesbelopp varierar från några tusen euro (Italien, Luxemburg) upp till 500 000 euro (Belgien) och över 750 000 euro (Frankrike för juridiska personer). I Storbritannien föreskriver lagen inget maximibelopp. I vissa länder finns det inget maximibelopp eftersom bötesbeloppet beräknas efter intrångsgörarens inkomst (t.ex. de nordiska länderna, Österrike, Tyskland). Fängelsestraffen sträcker sig från några dagar till tio år (Grekland, Storbritannien).

Syftet med föreliggande direktiv är inte att harmonisera straffrättsliga påföljder, men om alla medlemsstater tillämpar en verksam brottsbekämpning med avskräckande straff skulle detta bidra på ett positivt sätt till kampen mot pirattillverkning och varumärkesförfalskning.

D. Behovet av att harmonisera de nationella lagstiftningarna

Rättsinnehavarna måste kunna skydda sina immaterialrätter på samma effektiva sätt i alla medlemsstater. Målsättningen är dessutom i linje med kommissionens politiska målsättning att underlätta innovativ och nyskapande verksamhet i EU med hjälp av bland annat ett effektivt och heltäckande skydd för immaterialrätter på den inre marknaden. Det är ett behov som inte kan tillgodoses med hjälp av insatser i varje medlemsstat för sig. Ibland föreskriver den nationella lagstiftningen effektiva åtgärder som rättsinnehavarna kan använda för att skydda sina rättigheter, men den praktiska tillämpningen av dessa möjligheter är kanske inte helt säkerställd. Flertalet av de berörda parter som tillfrågades i samband med grönboken betonade att det krävs insatser på gemenskapsnivå för att få till stånd en jämn och effektiv skyddsnivå för immaterialrätter.

Det vore knappast lämpligt att gå in med direkt tillämplig gemenskapslagstiftning, för detta hade inte heller kunnat avhjälpa problemen på ett tillfredsställande sätt. Det är nämligen viktigt att ta hänsyn till den nationella rättstraditionen och den speciella situationen i varje medlemsstat. Det gäller att försöka åstadkomma ett likvärdigt skydd för immaterialrätter i hela gemenskapen, men inom den nationella ram som redan finns. Därför förefaller en harmonisering på gemenskapsnivå av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för immaterialrätter som det enda rätta för att uppnå syftet. För att få god effekt bör harmoniseringen ske på grundval av de nationella bestämmelser som bäst svarar mot den skadade partens behov och samtidigt tar hänsyn till den svarande partens legitima intressen. På detta sätt blir det möjligt att skydda immaterialrätter på ett likvärdigt och effektivt sätt i hela gemenskapen, att göra påföljdssystemen mera genomsynliga och se till att rättsinnehavarnas möjligheter att hävda sina rättigheter tillämpas på ett effektivt sätt.

I överensstämmelse med proportionalitetsprincipen som fastställs i artikel 5 i EG-fördraget skall de planerade åtgärderna stå i proportion till huvudsyftet som är att förbättra den inre

⁵⁷ Se särskilt paragraf 19 i den tyska lagen om varumärken.

⁵⁸ Art. 13 bis.4 i varumärkeslagen för Benelux.

marknaden och göra den mera genomsynlig. Harmoniseringen av de nationella lagstiftningarna bör således inte inriktas på alla delar av den nationella lagstiftningen som gäller skydd för immaterialrätter, utan begränsas till att åstadkomma tillnärmning mellan sådana centrala bestämmelser som inverkar direkt på hur den inre marknaden fungerar.

E. Rättslig grund

Av framställningen ovan (del 1.B) framgår att om man håller fast vid olika rättsliga system för att skydda immaterialrätter som nu till stor del harmoniserats på gemenskapsnivå utgör detta ett hot mot den fria varu- och tjänsterörligheten samt riskerar att skapa störningar på den inre marknaden bland annat genom att den lagliga handeln påverkas negativt, vilket leder till snedvridning av konkurrensförhållandena. Genom att tillnärma de centrala nationella regler som anger hur immaterialrätter skall skyddas kan man få den inre marknaden att fungera bättre och på ett mera genomsynligt sätt, uppmuntra den kreativa verksamheten i företagen och konkurrenskraften samt gynna sysselsättningen och investeringsviljan i EU.

Enligt EG-domstolen⁵⁹ kan metoder som innebär en risk för att varuflödena mellan medlemsstaterna påverkas negativt vara ett hot mot målen för den inre marknaden såsom den beskrivs i artikel 95.1 i EG-fördraget. Om regelverket i en medlemsstat är mildare och dessutom tillämpas på ett mindre tvingande sätt än i andra medlemsstater leder detta till en omläggning av handeln. De delar av näringslivet som arbetar inom lagens ramar kommer att undvika den medlemsstaten på grund av att en del av marknaden tillgodoses av pirattillverkade eller varumärkesförfälskade varor och på grund av det är svårt att konkurrera på en marknad med sådana störningar.

Följaktligen och eftersom denna lagstiftningsåtgärd syftar till att fullfölja den inre marknaden med hjälp av harmonisering av lagar eller andra författningar i medlemsstaterna om skydd för immaterialrätter, föreslår kommissionen att artikel 95 i EG-fördraget anges som rättslig grund för harmoniseringen. Denna artikel är rättslig grund för andra tillnärmningsdirektiv på det immaterialrättsliga området⁶⁰. Vidare har EG-domstolen vid flera tillfällen⁶¹ bekräftat att detta

⁵⁹ Domen Javico c. Yves Saint Laurent av den 28 april 1998, aff. C-306/96 (REG 1998, s. I-1983 punkt 25)

⁶⁰ Jfr direktiven i fotnoterna 8–12.

⁶¹ Yttrande 1/94, gemenskapens behörighet att ingå internationella avtal om tjänster och skydd av immaterialrätter, 15.11.1994, Rec. s. I-5267, och mål C-350/92, Förenade kungariket mot rådet, 13.7.1995, s. –1985.

är en lämplig rättslig grund, särskilt i fråga om direktiv 98/44/EG i ett nyligen meddelat avgörande där den rättsliga grunden behandlades mycket ingående⁶².

Samma rättsliga grund (artikel 95) har redan möjliggjort harmonisering av stora delar av immaterialrätten på den inre marknaden. Denna tidigare harmonisering av immateriella rättigheter skulle kunna gå förlorad om man inte också säkerställer goda möjligheter att skydda rättigheterna. De bestämmelser och förfaranden som införs genom föreliggande direktiv gör det möjligt att säkerställa en korrekt tillämpning av den del av EG-rätten som rör materiella aspekter på immaterialrätten. Det förefaller därför rimligt att artikel 95 också väljs som rättslig grund för ett direktiv som syftar till att harmonisera skyddet för dessa rättigheter, varigenom EG-rätten således tillåts verka fullt ut på området.

Sammanfattningsvis syftar således föreliggande direktiv till att ålägga medlemsstaterna att införa effektiva proportionella och avskräckande påföljder⁶³, även straffrättsliga påföljder⁶⁴ i lämpliga fall, för att trygga den inre marknads goda funktion och EG-rättens verkningkraft på området immaterialrätt. Detta svarar vidare mot EU:s och varje enskild medlemsstats åtaganden i kraft av TRIPS-avtalet, därvid särskilt artikel 61. Ett annat syfte med direktivet är

⁶² Dom i målet *Nederländerna mot parlamentet och rådet* av den 9 oktober 2001, aff. C-377/98. Domstolen fann följande:

"15. Domstolen erinrar härvid om att artikel 100a kan användas som rättslig grund för att förebygga att framtida handelshinder uppstår till följd av en olikartad utveckling av nationella lagar. Det skall emellertid vara sannolikt att sådana hinder kan uppstå och åtgärden i fråga skall ha till syfte att förebygga dem.

16. /.../ de olika tolkningar som är möjliga enligt de relevanta nationella bestämmelser som existerade före direktivets tillkomst - även om de oftast är hämtade från den europeiska patentkonventionen, /.../ när det gäller patenterbarhet för biotekniska uppfinningar kan medföra avvikande sedvana och rättspraxis till skada för en väl fungerande inre marknad.

20. /.../ Syftet med en harmoniseringsåtgärd är nämligen att minska de hinder för den inre marknads funktion som kan förekomma på grund av att det råder olika förhållanden i medlemsstaterna, oavsett vad orsaken till dessa skillnader är. Om skillnaderna beror på att medlemsstaterna inte tolkar begrepp i folkrättsliga avtal i vilka de är parter enhetligt, eller att denna situation riskerar att uppstå, finns det i princip inget hinder för att antagandet av ett direktiv används som metod för att säkerställa att medlemsstaterna tolkar sådana begrepp enhetligt."

⁶³ Dom i målet *Nederländerna mot parlamentet och rådet* av den 9 oktober 2001, aff. C-377/98. Domstolen fann följande:

"15. Domstolen erinrar härvid om att artikel 100a kan användas som rättslig grund för att förebygga att framtida handelshinder uppstår till följd av en olikartad utveckling av nationella lagar. Det skall emellertid vara sannolikt att sådana hinder kan uppstå och åtgärden i fråga skall ha till syfte att förebygga dem.

16. /.../ de olika tolkningar som är möjliga enligt de relevanta nationella bestämmelser som existerade före direktivets tillkomst - även om de oftast är hämtade från den europeiska patentkonventionen, /.../ när det gäller patenterbarhet för biotekniska uppfinningar kan medföra avvikande sedvana och rättspraxis till skada för en väl fungerande inre marknad.

20. /.../ Syftet med en harmoniseringsåtgärd är nämligen att minska de hinder för den inre marknads funktion som kan förekomma på grund av att det råder olika förhållanden i medlemsstaterna, oavsett vad orsaken till dessa skillnader är. Om skillnaderna beror på att medlemsstaterna inte tolkar begrepp i folkrättsliga avtal i vilka de är parter enhetligt, eller att denna situation riskerar att uppstå, finns det i princip inget hinder för att antagandet av ett direktiv används som metod för att säkerställa att medlemsstaterna tolkar sådana begrepp enhetligt."

⁶⁴ Se särskilt domstolens dom *Unilever* av den 28 januari 1999 i mål C-77/97 (REG 1999, s. I-431), där domstolen, med hänvisning till direktiv 76/768/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosmetiska produkter i dess ändrade lydelse, förklarar att "de föreskrifter som medlemsstaterna enligt artikel 6.3 i direktiv 76/768 skall anta för att förhindra varje slag av reklam som tillägger kosmetiska produkter egenskaper som dessa inte besitter /måste/ innehålla ett stadgande om att sådan reklam utgör ett brott och föreskriva straffrättsliga sanktioner som har avskräckande verkan".

att säkerställa att alla de som är inblandade i ett intrång förklaras skyldiga enligt lagstiftningen i varje medlemsstat.

Föreliggande direktiv syftar däremot inte till att harmonisera regler som gäller rättsligt förvaltningssamarbete, rättsvårdande verksamhet, godkännande och verkställande av civilrättsliga och handelsrättsliga beslut, och gäller inte heller frågan om tillämplig lag. Dessa frågor behandlas på ett allmänt plan i andra gemenskapsrättsakter, vilka således även gäller på det immaterialrättsliga området⁶⁵.

DEL 4:

GENOMGÅNG AV ARTIKLARNAS

Bestämmelserna i förslaget har tagits fram efter brett samråd med berörda parter, medlemsstaterna och andra EU-institutioner. Det tar således så långt möjligt hänsyn till önskemål från berörda parter och från medlemsstaterna. Förslag från Europaparlamentet och Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén har också tagits med i beräkningen. I vissa fall har gällande bestämmelser i en eller flera medlemsstater som har visats sig effektiva varit en nyttig källa till inspiration i arbetet med att utforma föreliggande förslag.

Artikel 1

Syfte

I artikeln definieras direktivets syfte som är att ange nödvändiga åtgärder till skydd för immaterialrätter.

Artikel 2

Tillämpningsområde

I artikel 2.1 anges direktivets tillämpningsområde: De skyddsåtgärder som direktivet omfattar gäller varje intrång i rättigheter som kan härledas ur gemenskapsrätten och ur europeiska rättsakter om skydd för immaterialrätter, vilka anges i bilagan till direktivet, samt ur alla bestämmelser som medlemsstaterna antagit för att genomföra EG-rätten, när ett sådant intrång har affärsmässig karaktär eller åsamkar rättsinnehavaren väsentlig skada. Medlemsstaterna får föreskriva att de behöriga myndigheterna får besluta om andra ändamålsenliga åtgärder som kan sätta stopp för ett intrång eller motverka nya intrång, liksom varje annan ändamålsenlig åtgärd. I punkt 2 i artikeln klargörs att bestämmelserna i direktivet inte påverkar de särskilda skyddsbestämmelser som gäller på upphovsrättens område, särskilt artikel 8 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. I punkt 3.a i artikeln fastställs att direktivet inte påverkar de gemenskapsbestämmelser som gäller den materiella sidan av immaterialrätten, direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt

⁶⁵

Rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT L 160, 30.6.2000, s. 37), rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 16.1.2001, s. 1), rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT L 174, 27.6.2001, s. 1), rådets beslut av den 28 maj 2001 om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område (EGT L 174, 27.6.2001, s. 25).

elektronisk handel, på den inre marknaden, direktiv 1999/93/EG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer eller direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Det gäller med andra ord inte sakfrågor utan endast påföljder vid intrång och att genomförandet i medlemsstaterna inte kan leda till några konflikter med de direktiv som nämns ovan. I punkt 3 b i artikeln anges att direktivet inte påverkar de skyldigheter medlemsstaterna har i kraft av internationella konventioner, särskilt TRIPS-avtalet.

Artikel 3

Allmän skyldighet

I artikeln åläggs medlemsstaterna en allmän skyldighet att införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder och förfaranden till skydd för immaterialrätter. Vidare sägs att åtgärderna och förfarandena skall vara sådana att de berövar intrångsgöraren all ekonomisk fördel av intrånget. Den ansluter till bestämmelserna i artikel 41.2 i TRIPS-avtalet och föreskriver att åtgärderna och förfarandena skall vara skäligen och rättvisa, att de inte får vara onödigt komplicerade eller kostsamma och inte heller innebära orimliga väntetider eller omotiverade dröjsmål.

Artikel 4

Påföljder

Enligt denna artikel skall medlemsstaterna se till att varje intrång i en immaterialrätt leder till påföljder och att dessa påföljder är effektiva, proportionerliga och avskräckande. Denna artikel är helt i linje med kommissionens meddelande om hur påföljder skall användas för att genomföra EG-rätten på den inre marknaden (KOM(95) 162 slutlig).

Artikel 5

Personer som har rätt att ansöka om tillämpning av åtgärderna och förfarandena

I artikeln anges vilka personer som har rätt att ansöka om tillämpning av åtgärderna och förfarandena. I punkt 1 står det att sådana personer i första hand skall vara rättsinnehavare eller rättsinnehavarens ställföreträdare eller dessas ombud. Punkt 2 innehåller en bestämmelse om att medlemsstaterna får lov att lagstifta om att sammanslutningar som förvaltar rättigheter eller tar tillvara branschintressen, när de agerar som behörigt ombud för rättsinnehavare, har rätt att ansöka om tillämpning av åtgärderna och förfarandena och väcka talan vid domstol för att försvara rättigheter och gemensamma eller enskilda intressen som de ansvarar för. Bestämmelsen går tillbaka på befintliga regler i vissa medlemsstater (artikel 98 i den belgiska konsumentskyddslagen från 1991, artikel L-421 i den franska konsumtionslagen, artikel L-331-1 andra stycket i den franska lagen om immaterialrätt). Vidare anges i denna punkt att medlemsstaterna skall vidta erforderliga åtgärder för att sammanslutningar som förvaltar rättigheter eller tar tillvara branschintressen från andra medlemsstater skall kunna ansöka om tillämpning av åtgärderna och förfarandena och väcka talan vid domstol på samma villkor som gäller för en nationell organisation. Bestämmelsen är en tillämpning av principen om ickediskriminering. Den påverkar inte reglerna om företrädare för parter i en rättegång.

Artikel 6

Presumption om upphovsrätt

Artikeln ger uttryck för den presumption om upphovsrätt som finns i Bernkonventionen (artikel 15) och indirekt i TRIPS-avtalet. I Bernkonventionen står det "För att upphovsmän till litterära och konstnärliga verk /.../ skall /.../ anses som upphovsmän och följaktligen äga att vid unionsländernas domstolar föra talan mot dem som olovligen eftergjort verken, är det tillräckligt att namnet på sedvanligt sätt angivits på verket". Liknande bestämmelser finns i medlemsstaternas lagstiftning.

Artikel 7

Bevismaterial

I artikel 7 fastläggs ett antal krav på medlemsstaterna när det gäller bevisning, som är ett mycket viktigt område när det gäller intrång i immaterialrätter. I punkt 1 anges att parterna kan tvingas att lämna ut bevisning, men sekretessbelagda upplysningar skall skyddas. Bestämmelsen bygger på artikel 43 i TRIPS-avtalet. I punkt 2 anges att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att de behöriga rättsliga myndigheterna skall kunna förordna om utlämning eller beslag av bank-, finans- eller affärsakter.

Artikel 8

Åtgärder för att skydda bevismaterial

Punkt 1 i artikeln innehåller ett förfarande som kan inledas till förmån för rättsinnehavaren redan innan sakfrågan handläggs och som innebär att de intrångsgörande varorna inventeras och beskrivs eller beslagtas om det föreligger en uppenbar risk för att bevismaterial skulle kunna förstöras. Om rättsinnehavarens rättigheter har kränkts eller om man kan sluta sig till att en kränkning är nära förestående kan rättsinnehavaren ansöka om att domstolen, eventuellt utan att den andra parten hörs, skall besluta om att det antingen görs en noggrann inventering, eventuellt kompletterad med provtagning, eller att de intrångsgörande varorna helt enkelt beslagtas. Om beslutet fattats utan att den andra parten hörts, skall denna part ha rätt att ansöka om att beslutet omprövas och att bli hörd under omprövningen. I punkt 2 anges att man får kräva att lämplig säkerhet ställs för de beslagtagna varorna, så att svaranden kan få ersättning om det senare skulle visa sig att talan var utan grund. I punkt 3 anges att kåranden därefter har 31 dygn på sig att väcka talan vid domstolen, annars blir beslaget ogiltigt, och svaranden kan ansöka om skadestånd. Det rör sig om en komplettering till bestämmelserna i artikel 43 i TRIPS-avtalet. Liknande bestämmelser har visat sig vara effektiva i vissa medlemsstater, särskilt Storbritannien (*Anton Pillar, Doorstep*) och Frankrike (*saisie-contrefaçon*). Denna punkt behandlar också, efter förebild från artikel 50.7 i TRIPS-avtalet, ersättning till en svarande som skadas av de skyddsåtgärder som föreskrivs i artikeln.

Artikel 9

Rätt till information

Artikeln kompletterar artikel 47 i TRIPS-avtalet om rätt till information. Den är utformad efter befintliga bestämmelser i vissa länders lagstiftning (Benelux, Tyskland). Den omfattar

en bestämmelse som Europaparlamentet bad att få med i det ändrade förslaget till direktiv om rättsligt skydd för formgivningar (artikel 16 a i lagtexten i KOM(96) 66 slutlig) och sedan drog tillbaka på begäran av rådet som ansåg att direktivet om formgivningar inte var rätt rättsakt för att bekämpa förfälskningar och att problemen på de områden borde angripas med för ändamålet särskilda åtgärder. Bestämmelsen stöds oförbehållsamt av alla berörda parter, Europaparlamentet och Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén. I punkt 1 anges att de behöriga myndigheterna skall, på ansökan från rättsinnehavaren och såvida det inte finns särskilda skäl som talar emot, kräva av varje person som är inblandad i ett intrång på det sätt som anges i leden a, b och c i punkten att lämna information om ursprung och distributionskanaler för de intrångsgörande varorna eller tjänsterna. I punkt 2 klargörs vilken typ av information som skall lämnas. I punkt 3 fastställs att rätten till information gäller utan att det påverkar andra bestämmelser som specificeras uttömmande och som gäller informationsförmedling. Slutligen anges i punkt 4 att behöriga myndigheter (t.ex. polis, tull) som förfogar över liknande information på motsvarande sätt skall informera rättsinnehavaren, om denne är känd, under iakttagande av vad som gäller om skydd för sekretessbelagd information, så att rättsinnehavaren kan väcka talan vid en behörig domstol för att få sakfrågan avgjord och beslut om interimistiska åtgärder eller beslag.

Artikel 10

Interimistiska åtgärder

Artikel 10 innehåller ett visst antal bestämmelser om interimistiska åtgärder som medlemsstaterna skall ställa till sina behöriga myndigheters förfogande. Bestämmelserna kompletterar dem i artikel 50 i TRIPS-avtalet. De interimistiska åtgärderna är mycket viktiga i samband med misstänkta intrång i immaterialrätter eftersom det nästan alltid gäller för rättsinnehavaren att agera mycket snabbt. Punkt 1 innehåller en möjlighet att via myndighetsbeslut provisoriskt och vid vite motverka ett förestående intrång eller förbjuda fortsatt intrång eller tillåta fortsatt intrång mot att en säkerhet ställs som tryggar ersättning åt rättsinnehavaren. I samma punkt föreskrivs att de rättsliga myndigheterna skall kunna kräva att sökanden lämnar rimligen åtkomliga bevis, så att de kan fastställa med tillräcklig säkerhet att sökanden innehar rättigheten och att denna rättighet kränks eller att en kränkning är omedelbart förestående. Enligt punkt 2 kan interimistiska åtgärderna beordras om det behövs utan att den andra parten hörs, detta gäller särskilt då ett eventuellt dröjsmål skulle kunna innebära oersättlig skada för rättsinnehavaren. Den drabbade parten skall informeras direkt efter det att åtgärderna vidtagits. På ansökan från svaranden skall åtgärderna vidare kunna omprövas, även rätten att bli hörd. I punkt 3 klargörs att ansökan om förbud bara är tillåten om talan väcks inom 31 dygn räknat från den dag då rättsinnehavaren fick kännedom om intrånget. Enligt punkt 4 kan förbudet villkoras med att sökanden ställer säkerhet som tryggar ersättning för eventuell skada om det visar sig att ansökan var omotiverad. Slutligen innehåller punkt 5, efter förebild från artikel 50.7 i TRIPS-avtalet, bestämmelser om ersättning till en svarande som skadas av de skyddsåtgärder som föreskrivs i artikeln.

Artikel 11

Skyddsåtgärder

Särskilt om den intrångsdrabbade parten kan motivera det med omständigheter som berättigar krav på skadestånd, eventuellt utan att den andra parten har hörts, skall enligt artikel 11.1 intrångsgörarens tillgångar beslagtas, vari även ingår frysning av bankkonton och andra tillgångar. Idén är hämtad från brittisk lagstiftning (*freezing injunction* eller *Mareva injunction*). Det måste vidare gå att besluta om utlämning eller beslag av bank-,

finans- eller affärsakter för att man skall kunna hitta och åtala dem som verkligen tjänar på intrånget. Slutligen föreskrivs i punkterna 2 och 3 om ställande av säkerhet och möjlighet att i efterhand kräva ersättning på samma sätt som i artiklarna 8 och 10.

Artikel 12

Insamling av varor

I denna artikel stadgas att de intrångsgörande varorna får samlas in på intrångsgörarens bekostnad, utan att rättsinnehavarens möjlighet att kräva skadestånd förverkas. Detta förfaringssätt finns i nederländsk rättspraxis.

Artikel 13

Avlägsnande från marknaden

Enligt artikeln skall intrångsgörande varor, liksom material och verktyg som används i samband med intrånget avlägsnas från marknaden utan att någon möjlighet till ersättning medges. Detta innebär också att föremålen i fråga förverkas på samma sätt som enligt den belgiska lagen om upphovsrätt från den 30 juni 1994, artikel 87.2. I bestämmelsen klargörs räckvidden för artikel 46 i TRIPS-avtalet.

Artikel 14

Destruktion av varor

I artikel 14 anges att intrångsgörande varor skall förstöras om deras närvaro på marknaden skadar rättsinnehavaren. Bestämmelsen ansluter till artikel 46 i TRIPS-avtalet.

Artikel 15

Förebyggande åtgärder

I artikel 15 står det att medlemsstaterna skall ge de behöriga myndigheterna möjlighet att förbjuda en person som dömts för intrång att begå nya intrång och om personen bryter mot förbudet skall detta leda till böter, samt eventuellt dagsvite. I bestämmelsen anges räckvidd och innebörd för förbud enligt artikel 44.1 i TRIPS-avtalet. Enligt punkt 2 skall medlemsstaterna se till att rättsinnehavarna kan ansöka om att beslut om förbud utfärdas mot mellanhänder som hjälper tredje män att göra intrång i en immaterialrätt.

Artikel 16

Alternativa åtgärder

I artikel 16 stadgas att en person som har begått ett intrång oavsiktligt kan ersätta den drabbade parten med pengar om eventuella åtgärder mot intrångsgöraren skulle innebära en oproportionerligt stor skada och om den intrångsdrabbade förmodligen kan godta ekonomisk ersättning. Bestämmelsen bygger på artikel 101.1 i den tyska lagen om upphovsrätt. Bestämmelsen är avsedd att skydda en svarande som varken begått något fel eller agerat försumligt genom att möjliggöra ekonomisk ersättning i stället för de påföljder som avsnittet behandlar.

Artikel 17

Skadestånd

Artikel 17 om skadestånd kompletterar bestämmelserna i artikel 45 i TRIPS-avtalet. I punkt 1 bekräftas den princip enligt vilken skadeståndet skall ersätta den skada som uppstått till följd av ett oavsiktligt eller avsiktligt intrång. Därför anges i punkt 1 att den skadelidande skall ha rätt till antingen a) skadestånd som skall vara två gånger den avgift som skulle ha utgått om intrångsgöraren hade avtalat om att använda rättigheten (målsättningen är att ge full ersättning för skadan, som kan vara svår att uppskatta för rättsinnehavaren, skadeståndet skall inte uppfattas som något straff, utan som en ersättning fastställd på objektiv grund och inbegripandes samtliga av rättsinnehavarens kostnader, t.ex. även omkostnader kopplade till att klarlägga intrånget och dess ursprung), b) eller compensationsskadestånd (motsvarande rättsinnehavarens skada, inklusive förtjänstbortfall). Sedan preciseras att andra omständigheter än de rent ekonomiska får tas med vid beräkning av skadeståndet, t.ex. idéell skada. I punkt 2 föreskrivs att även annan förtjänst som inte beaktats vid beräkningen av compensationsskadeståndet får läggas till. Det gäller här att åstadkomma en avskräckande effekt för att t.ex. motverka avsiktliga intrång i affärsmässig skala. För beräkningen av de ovan angivna vinsterna behöver rättsinnehavaren inte prestera något annat bevis än en beräkning av intrångsgörarens bruttovinst, medan intrångsgöraren däremot skall inkomma med bevis för sina avdragsgilla kostnader och för vinster från annan verksamhet än den som är kopplad till intrånget.

Artikel 18

Rättegångskostnader

Artikel 18 innehåller bestämmelser om att rättegångskostnaderna, advokatarvoden liksom även andra omkostnader som den vinnande parten eventuellt redovisar (t.ex. omkostnader för utredning, sakkunskap) skall betalas av den tappande parten, om det inte är så att den tappande partens ekonomiska situation inte tillåter detta. Denna möjlighet finns delvis i artikel 45.2 i TRIPS-avtalet.

Artikel 19

Publicering av domstolsavgöranden

Artikel 19 gäller publicering av domstolsavgöranden, vilket allmänt anses vara ett effektivt sätt att informera allmänheten och en bra avskräckningsmetod när det gäller intrång i immaterialrätter. I punkt 1 anges att medlemsstaterna skall vidta sådana åtgärder som krävs för att, när talan väcks om intrång i immaterialrätter, de rättsliga myndigheterna på ansökan från rättsinnehavaren och på intrångsgörarens bekostnad, skall kunna besluta om att domstolsavgörandet anslås och publiceras helt eller delvis i de tidningar som rättsinnehavaren anger. Publiceringen bör ske med iakttagande av de regler för uppgiftsskydd som gäller med hänsyn till personuppgifter. I punkt 2 föreslås att medlemsstaterna också får lagstifta om andra offentlighetsåtgärder beroende på vad som passar i det speciella fallet (t.ex. informationsutskick till kundkretsen).

Artikel 20

Straffrättsliga bestämmelser

Avsikten med artikeln är att se till att ett allvarligt intrång, liksom även försök, medhjälp eller anstiftan till allvarligt intrång, leder till straffrättsliga påföljder som skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. För denna artikels ändamål menas med allvarligt intrång ett intrång som begås uppsåtligt eller har affärsmässig karaktär. Bestämmelsen återspeglar åtaganden i TRIPS-avtalet, särskilt artikel 61, genom att den breddar skyldigheten i denna artikel till att gälla alla immaterialrätter som avses i artikel 2.1 i direktivet. I punkt 2 anges att fysiska personer kan dömas till fängelse. För både fysiska och juridiska personer föreskriver punkt 3 böter och beslag av intrångsgörande varor, liksom även av material, verktyg eller bärare som används för att tillverka eller distribuera varorna. Bestämmelsen ansluter till artikel 46 i TRIPS-avtalet. Enligt samma punkt skall intrångsgörande varor vars närvaro på marknaden skadar rättsinnehavaren förstöras. När det är lämpligt (t.ex. återfall) är det enligt denna punkt också möjligt att helt eller delvis, definitivt eller tillfälligt, stänga den anläggning eller den affärslokal som huvudsakligen varit inblandad i intrånget. Ytterligare möjliga påföljder är permanent eller tillfälligt näringsförbud, tvångsförvaltning, avveckling och utestängning från offentligt stöd. Varumärkesförfalskning och piratkopiering bedrivs numera i industriell skala och det krävs krafttag för att bekämpa tillverkningen och handeln. Dessa åtgärder är delvis hämtade ur spansk (artiklarna 271 och 276 i brottsbalken) och fransk (artiklarna L-335-5, L-521-4 och L-716-11-1 i lagen om immaterialrätt) lag. Slutligen planeras publicering av domstolsavgöranden som ett avskräckande komplement. Åtgärden kan också tjäna som upplysning både för rättsinnehavare och för allmänheten i allmänhet. I den sista punkten ges en definition av ”juridisk person” för denna artikels ändamål.

Artikel 21

Rättsligt skydd för tekniska anordningar

I artikel 21 lagstadgas om ett rättsligt skydd för tekniska anordningar på området immaterialrätt. De tekniska anordningarna används för att skydda och äkthetssäkra varorna eller tjänsterna. De skall användas till att tillverka autentiska varor och märka dem på ett entydigt sätt som kundkretsen och konsumenterna känner igen och uppfattar som ett tecken på att varorna är äkta. Märkningen kan göras på olika sätt: säkerhetshologram, optisk märkning, kretskort, magnetmärkning, specialbläck, pyttesmå etiketter m.m. Ett liknande skydd finns redan på vissa områden (artikel 6 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället, artikel 4 i direktiv 98/84/EG om det rättsliga skyddet för tjänster som bygger på eller utgörs av villkorad tillgång). I punkt 1 står det att medlemsstaterna, utan att detta påverkar befintliga bestämmelser på upphovsrättens område, skall förbjuda vissa handlingar (tillverkning, import, spridning, användning) i samband med olovliga tekniska anordningar. I punkt 2 anges vad ”teknisk anordning” och ”olovlig teknisk anordning” skall betyda vid tillämpning av artikeln.

Artikel 22

Uppförandekoder

Enligt punkt 1 i artikeln skall medlemsstaterna och kommissionen uppmuntra till att det bildas uppförandekoder som kan bidra till att skydda immaterialrätter. Punkt 1 b gäller kontroll av tillverkning av optiska skivor (CD, CD-ROM, DVD) genom att förse skivorna med källkoder som gör det möjligt att spåra tillverkningen. Punkt 1 c innehåller bestämmelser om att

medlemsstaterna och kommissionen skall informera om uppförandekoderna och eventuellt om hur de fungerar. Texten om uppförandekoderna har bl.a. hämtats från artikel 16 i direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden. Punkt 2 påminner om att uppförandekoderna måste vara förenliga med gemenskapsrätten.

Artikel 23

Utvärdering

Denna artikel innehåller bestämmelser om hur direktivets tillämpning skall utvärderas, på samma sätt som andra EG-rättsakter (t.ex. artikel 16 i direktiv 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar, artikel 18 i direktiv 98/71/EG om mönsterskydd, artikel 15 i förordning (EG) nr 3295/94 i dess ändrade lydelse om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning, export, återexport eller hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor). I punkt 1 anges att varje medlemsstat skall lämna en rapport till kommissionen tre år efter det att direktivet genomförts. Rapporten skall handla om hur direktivet blivit omsatt i praktiken. På grundval av rapporterna från medlemsstaterna skall kommissionen sammanställa en rapport om tillämpningen av direktivet, vari även skall ingå en utvärdering av hur effektiva de åtgärder som olika behöriga organ och instanser vidtagit är samt en bedömning av hur innovation och informationssamhällets utveckling påverkas. Rapporten skall lämnas till Europaparlamentet, rådet och Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén. Om det behövs skall den åtföljas av förslag till ändringar i direktivet som skall vara inriktade på att anpassa det till utvecklingen på den inre marknaden. I punkt 2 anges att medlemsstaterna skall ge kommissionen all hjälp den behöver för att sammanställa rapporten.

Artikel 24

Kontaktpersoner

I artikel 24 stadgas om ett nät av kontaktpersoner i medlemsstaterna. I punkt 1 står det att varje medlemsstat skall utse en eller flera kontaktpersoner för frågor som gäller skydd för immaterialrätter på den inre marknaden, vari även de skyddsmetoder som anges i detta direktiv skall ingå. Kontaktuppgifter för dessa personer skall förmedlas till de andra medlemsstaterna och till kommissionen. I punkt 2 anges att medlemsstaterna för att säkerställa riktig tillämpning av direktivet måste samarbeta med de andra medlemsstaterna och med kommissionen via sina respektive kontaktpersoner samt att de utan dröjsmål måste tillhandahålla den hjälp och de upplysningar som efterfrågas, även på elektronisk väg.

Artikel 25

Genomförande

Artikeln handlar om genomförandet av direktivet i medlemsstaternas interna rättsordningar. Enligt punkt 1 skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa direktivet senast arton månader efter den dag då direktivet antogs och de skall därvid omedelbart informera kommissionen. Fristen på arton månader följer vad som föreskrivs i andra direktiv. De nationella genomförandebestämmelserna skall omfatta en hänvisning till direktivet eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs, varvid medlemsstaterna själva får bestämma hur hänvisningen skall göras. I punkt 2 anges att

medlemsstaterna skall informera kommissionen om de bestämmelser som antagits på det område direktivet reglerar.

Artikel 26

Ikraftträdande

Enligt artikeln skall direktivet träda i kraft på den tjugonde dagen efter offentliggörandet i *Europeiska unionens officiella tidning*, i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 254.1 i EG-fördraget.

Artikel 27

Adressater

Artikeln stadgar att medlemsstaterna är direktivets adressater.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om åtgärder och förfaranden för skydd av immaterialrätter

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europeiska Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget⁴, och

av följande skäl:

- (1) Genomförandet av den inre marknaden innebär att man dels undanröjer hinder för fri rörlighet och snedvridning av konkurrensen, dels skapar förhållanden som gynnar innovation och investeringar. Immaterialrättsligt skydd är i detta sammanhang en grundläggande förutsättning för en framgångsrik inre marknad. Immaterialrättsligt skydd är viktigt inte bara för att främja innovation och kreativitet utan också för att utveckla sysselsättningen och förbättra konkurrenskraften.
- (2) Med hjälp av det immaterialrättsliga skyddet skall uppfinnaren eller nyskaparen kunna göra en rimlig förtjänst på sin uppfinning eller sin idé. Det skall dessutom möjliggöra en maximal spridning av nya verk, idéer eller begrepp. Men det immaterialrättsliga skyddet får samtidigt varken hindra yttrandefrihet, fritt informationsutbyte eller personuppgiftsskydd, inte heller på Internet.
- (3) Om det saknas effektiva medel för att skydda immaterialrätter minskar intresset för innovation och nyskapande och investeringsviljan dämpas. Det är därför nödvändigt att se till att den materiella delen av immaterialrätten, som idag huvudsakligen hör till EG-rätten, faktiskt tillämpas i gemenskapen. De medel som finns för att skydda immaterialrätter är därför av avgörande betydelse för en framgångsrik inre marknad.

¹ EGT C

² EGT C

³ EGT C

⁴ EGT C

- (4) På det internationella planet är alla medlemsstaterna liksom gemenskapen i de frågor som faller under dess behörighet, bundna av avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet) som godkändes inom ramen för de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan genom rådets beslut 94/800/EG⁵.
- (5) TRIPS-avtalet innehåller bestämmelser om medel för att skydda immaterialrätter, vilka utgör gemensamma normer med internationell tillämpning och vilka har genomförts i alla medlemsstater. Bestämmelserna i detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter i kraft av internationella överenskommelser, däribland TRIPS-avtalet.
- (6) Därutöver finns det internationella konventioner som alla medlemsstater har undertecknat och som också innehåller bestämmelser om skydd för immaterialrätter. Däribland finns Pariskonventionen om industriellt rättsskydd, Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk och Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av ljudupptagningar samt radioföretag (Romkonventionen).
- (7) Av kommissionens undersökning i detta ärende framgår att det fortfarande råder stora skillnader mellan medlen för att skydda immaterialrätter i medlemsstaterna, trots bestämmelserna i TRIPS-avtalet. Användningen av interimistiska åtgärder för att säkra bevis, metoderna för att beräkna skadestånd liksom även förfarandena för att få intrång i immaterialrätter att upphöra skiljer sig kraftigt åt mellan medlemsstaterna. I vissa medlemsstater finns inga åtgärder eller förfaranden för att tillgodose rätt till information och återkallande på bekostnad av den som gör intrång av intrångsgörande varor som släppts på marknaden.
- (8) Skillnaderna mellan medlemsstaternas bestämmelser om skydd för immaterialrätter skadar den inre marknaden och medger inte ett likvärdigt skydd för immaterialrätter inom hela gemenskapen. Sådana förhållanden gynnar varken fri rörlighet på den inre marknaden eller en sund konkurrens.
- (9) Skillnaderna leder vidare till att de materiella reglerna avseende immaterialrätterna försvagas och till att den inre marknaden splittras på detta område. Detta leder i sin tur till att näringslivet förlorar förtroendet för den inre marknaden och i förlängningen till sjunkande investeringar i innovation och nyskapande. Intrången förefaller alltmer vara kopplade till organiserad brottslighet. Ökad användning av Internet gör det möjligt att sprida piratkopior snabbt över hela världen. En effektiv tillämpning av de materiella reglerna avseende immaterialrätter, vilka idag i hög grad kan räknas till gemenskapsrätten, bör åstadkommas med hjälp av en riktad insats på gemenskapsnivå. En tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning på detta område är således en avgörande förutsättning för att den inre marknaden skall kunna genomföras.
- (10) Målsättningen för detta direktiv är att tillnärma lagstiftningarna för att uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immaterialrätter på den inre marknaden. Ett sådant skydd är nödvändigt när ett intrång har kommersiella syften eller åsamkar rättsinnehavaren väsentlig skada och medger att mindre eller enstaka intrång inte behöver beaktas.

⁵ EGT L 336, 23.12.1994, s. 1.

- (11) Detta direktiv avser inte att harmonisera reglerna för rättsligt samarbete, för domstols behörighet eller för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område och inte heller frågor om tillämplig lag. Andra gemenskapsakter reglerar generellt dessa områden, och gäller i princip även immaterialrätter.
- (12) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av konkurrensreglerna, särskilt artiklarna 81 och 82 i fördraget.
- (13) Det är nödvändigt att ge direktivet ett så brett tillämpningsområde som möjligt så att det inbegriper alla immaterialrätter som faller under de gemenskapsrättsliga bestämmelserna och de nationella bestämmelser som följer av gemenskapsrätten, medan viss verksamhet som inte hör till immaterialrättens egentliga område bör utestängas. Detta hindrar dock inte medlemsstaterna från att, för interna ändamål, bredda tillämpningsområdet för bestämmelserna i direktivet till att även omfatta handlingar på området illojal konkurrens eller angränsande områden.
- (14) Detta direktiv påverkar inte de materiella reglerna avseende upphovsrätterna och inte heller Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁶, Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer⁷ eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden⁸.
- (15) Bestämmelserna i direktivet påverkar inte tillämpningen av de särskilda skyddsbestämmelser som gäller på upphovsrättens område, särskilt dem i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället⁹.
- (16) Åtgärderna och förfarandena för att skydda immaterialrätter bör vara verk samma och leda till att rättsinnehavaren placeras i den ställning han skulle ha befunnit sig i om intrånget aldrig inträffat.
- (17) För att förbättra och utvidga möjligheterna till rättslig prövning bör de personer som skall ha rätt att begära att åtgärderna och förfarandena skall tillämpas vara inte bara rättsinnehavarna utan också sammanslutningar som förvaltar rättigheter samt tar tillvara gemensamma och enskilda intressen för vilka de har ett ansvar.
- (18) Det är lämpligt att återge bestämmelsen i artikel 15 i Bernkonventionen där det fastställs att upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk skall förutsättas vara den som namnges på verket. Eftersom upphovsrätten uppstår med verket och, till skillnad från vad som gäller för industriell äganderätt, inte kräver någon registrering bör det erinras om principen enligt vilken ett verk anses uppnå tillräcklig verkshöjd för upphovsrättsligt skydd om inte annat visas. Denna princip är särskilt viktig när en

⁶ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁷ EGT L 13, 19.1.2000, s. 12.

⁸ EGT L 178, 17.7.2000, s. 1.

⁹ EGT L 167, 22.6.2001, s. 10.

upphovsman vill göra gällande sina rättigheter i samband med en tvist och den motsvarar gällande lagstiftning eller rättspraxis i medlemsstaterna.

- (19) Bevisningen är avgörande när det gäller att fastställa om ett intrång skett i en immaterialrätt och parterna bör därför ges effektiva möjligheter att lägga fram och inhämta bevis.
- (20) Om det finns en påvisbar risk för att bevismaterial förstörs, bör ett effektivt förfarande införas som till låg kostnad gör det möjligt för parterna att få tillgång till en detaljerad beskrivning av de intrångsgörande varorna, eventuellt genom uttagande av provexemplar, eller att de omtvistade varorna tas i beslag, och om det behövs, tillsammans med tillhörande handlingar. Förfarandet bör vara utformat så att rätten till försvar iakttas och så att nödvändiga garantier ges.
- (21) Andra åtgärder för att trygga en hög skyddsnivå finns i vissa länder och bör tillhandahållas i alla medlemsländer. Detta gäller rätten till information som gör det möjligt att skaffa viktig information om de intrångsgörande varornas ursprung, distributionskanaler och uppgifter om tredje man som är inblandad i intrånget, samt publicering av domstolsavgöranden i mål om intrång i immaterialrätter, som gör det möjligt att informera allmänheten och avråda andra från att begå intrång.
- (22) Det är vidare nödvändigt att föreskriva om interimistiska åtgärder som möjliggör att intrånget kan stoppas omedelbart utan att ett avgörande i sakfrågan behöver inväntas, varvid rätten till försvar skall iakttas genom att de vidtagna åtgärderna skall vara proportionerliga i förhållande till varje enskilt fall och genom att tillräckliga garantier ställs för att svarandens kostnader och skador skall kunna täckas om ansökan senare visar sig vara ogrundad. Dessa åtgärder är särskilt befogade när det är fastställt att dröjsmål kan leda till en skada för rättsinnehavaren som inte kan ersättas.
- (23) I förekommande fall och om det motiveras av omständigheterna bör de planerade åtgärderna och förfarandena omfatta förbud som skall hindra upprepade intrång i immaterialrätter, samt förebyggande och avhjälpanande åtgärder, vari även bör ingå möjligheten att ta intrångsgörande varor och andra föremål som används för olagliga syften i beslag, att avlägsna dem från marknaden, förstöra dem samt att, i förekommande fall på intrångsgörarens bekostnad, återkalla intrångsgörande varor som släppts på marknaden.
- (24) Som ersättning för skada till följd av ett intrång genom en verksamhet som intrångsgöraren bedrivit trots att han visste eller rimligen borde ha vetat att den utgjorde ett intrång bör skadeståndet till rättsinnehavaren bestämmas antingen genom ett schablonbelopp som motsvarar två gånger den avgift som hade utgått om intrångsgöraren hade begärt tillstånd att nyttja rättigheten (dvs. en ersättning baserad på en objektiv beräkningsgrund som samtidigt beaktar rättsinnehavarens kostnader för att utreda omständigheterna och identifiera de skyldiga) eller ersättning till rättsinnehavaren för åsamkad skada, inklusive förlorad vinst, vartill bör läggas den del av intrångsgörarens förtjänst som inte tagits med i beräkningen av kompensations-skadeståndet. Andra omständigheter, däribland ideell skada som åsamkas rättsinnehavaren, bör också kunna beaktas.
- (25) För att genomföra den inre marknaden och uppfylla åtagandena enligt TRIPS-avtalet, särskilt dem i artikel 61, bör medlemsstaterna föreskriva effektiva, proportionerliga och avskräckande straffrättsliga påföljder för allvarliga intrång i immaterialrätter. Med

”allvarligt intrång” menas ett intrång som begås uppsåtligen eller har kommersiella syften. I alla dessa fall bör alla eller vissa av deltagarna i intrånget, eller i försöket till intrång, även medhjälpare och anstiftare, förklaras skyldiga enligt respektive lands interna rättsordning.

- (26) Skyddsåtgärderna är en väsentlig del av bekämpningen av intrång i immaterialrätter. Ett lämpligt rättsligt skydd mot efterbildning, manipulering eller oimintetgörande av tekniska säkerhets- och äkthetsanordningar bör finnas på det immaterialrättsliga området, i likhet med det som redan finns på upphovsrättens område. Dessa åtgärder, som skall skydda mot missbruk av säkerhetsanordningarna i syfte att göra intrång i immaterialrätter, är vidare förenliga med artikel 6 i Europarådets konvention mot IT-relaterad brottslighet, antagen i Budapest den 23 november 2001.
- (27) Branschen bör delta aktivt i kampen mot varumärkesförfalskning och piratkopiering. Utarbetandet av uppförandekoder i direkt berörda kretsar är ett komplement till regelverket. I samarbete med kommissionen bör medlemsstaterna rent allmänt uppmuntra initiativ till uppförandekoder. Övervakningen av tillverkningen av optiska skivor särskilt genom att märka skivor tillverkade inom gemenskapens territorium med en identifieringskod bidrar till att begränsa intrången i immaterialrätter på detta område, som är särskilt utsatt för piratkopiering. De tekniska skyddsåtgärderna bör dock inte användas otillbörligt för att avgränsa marknader eller motarbeta parallellimport.
- (28) För att underlätta en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i detta direktiv bör former anges för samarbete och ömsesidig hjälp dels mellan medlemsstaterna, dels mellan medlemsstaterna och kommissionen. Detta skall särskilt ske genom ett nätverk av kontaktpersoner som medlemsstaterna skall utse. Inom dessa ramar skulle även en kontaktkommitté bestående av dessa nationella kontaktpersoner kunna bildas inom kommissionen.
- (29) Eftersom målen för detta direktiv inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna av de skäl som angetts och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (30) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter. Denna rättsakt syftar särskilt till att säkerställa att immaterialrätter iakttas fullt ut (artikel 17.2 i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1

Syfte

Detta direktiv gäller de åtgärder som är nödvändiga för att skydda immaterialrätter.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Utan att det påverkar de medel som föreskrivs eller kan komma att föreskrivas i gemenskapsrätten eller i nationell rätt, förutsatt att dessa medel är gynnsammare för rättsinnehavaren, skall de åtgärder som föreskrivs i detta direktiv vara tillämpliga vid varje intrång i sådana rättigheter som följer av de gemenskapsrättsakter och europeiska rättsakter om skydd av immaterialrätter som anges i bilagan, samt av de bestämmelser som medlemsstaterna antagit för att följa dessa rättsakter, när ett sådant intrång har kommersiella syften eller åsamkar rättsinnehavaren väsentlig skada.
2. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av särbestämmelser om skydd av rättigheter som föreskrivs i gemenskapsrätten med avseende på upphovsrätt, särskilt direktiv 2001/29/EG.
3. Detta direktiv påverkar inte något av följande:
 - a) De gemenskapsrättsliga bestämmelser som reglerar den materiella rätten avseende immaterialrätterna eller något av direktiven 95/46/EG, 1999/93/EG och 2000/31/CE.
 - b) Medlemsstaternas skyldigheter till följd av internationella konventioner, särskilt avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet).

KAPITEL II

ÅTGÄRDER OCH FÖRFARANDEN

AVSNITT 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 3

Allmän skyldighet

Medlemsstaterna skall föreskriva nödvändiga och proportionerliga åtgärder och förfaranden för skydd av de immaterialrätter som åsyftas i detta direktiv.

Åtgärderna och förfarandena skall vara sådana att den som gör sig skyldig till intrång i en immaterialrätt inte får del av den ekonomiska vinst som intrånget leder till. De skall vara rättvisa och skäliga, inte onödigt komplicerade eller kostsamma eller medföra oskäligen tidsfrister eller omotiverade dröjsmål.

Dessa åtgärder och förfaranden skall tillämpas så att hinder för lagenlig handel inte uppkommer.

Artikel 4

Påföljder

Medlemsstaterna skall se till att alla sådana intrång i immaterialrätter som avses i artikel 2 leder till påföljder. Påföljderna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

Artikel 5

Personer som har rätt att begära tillämpning av åtgärderna och förfarandena

1. Medlemsstaterna skall tillerkänna personer som innehar immaterialrätter och alla de som enligt gällande lag får utnyttja dessa rättigheter eller dessa personers företrädare rätten att ansöka om tillämpning av de åtgärder som avses i detta kapitel.
2. Sammanslutningar som förvaltar rättigheter eller tar tillvara branschintressen skall, när de företräder rättsinnehavare eller andra personer som enligt gällande lag får utnyttja dessa rättigheter, av medlemsstaterna tillerkännas rätten att ansöka om tillämpning av de åtgärder och förfaranden som avses i detta kapitel och att väcka talan för att försvara de rättigheter eller kollektiva och enskilda intressen som de ansvarar för.

Denna rätt skall tillerkännas varje sådan i vederbörlig ordning bildad sammanslutning som förvaltar rättigheter eller tar tillvara branschintressen, oberoende av i vilken medlemsstat den bildades.

Bestämmelserna i första och andra stycket påverkar inte reglerna om parternas ombud vid väckande av talan.

Artikel 6

Presumption om upphovsrätt

Som upphovsmannen till ett verk anses, om inte annat visas, den vars namn är angivet på verket som upphovsman till detta, eller den som anges som upphovsman på ett exemplar av verket genom en påskrift, en etikett eller genom något annat märke.

AVSNITT 2

BEVISNING

Artikel 7

Bevismaterial

1. För de fall då en part har lagt fram tillräckligt bevismaterial som är tillgängligt i rimlig utsträckning till stöd för sina påståenden och angivit vilket bevismaterial till stöd för sina påståenden som motparten besitter, skall medlemsstaterna föreskriva att de behöriga rättsliga myndigheterna får kräva att motparten lämnar ut bevismaterialet, varvid konfidentiella uppgifter dock skall skyddas.
2. För att det skall gå att identifiera och väcka talan mot dem som verkligen tjänar på intrånget skall medlemsstaterna se till att de behöriga rättsliga myndigheterna får kräva att bank-, finans- eller affärsakter lämnas ut eller får ta dem i beslag, varvid konfidentiella uppgifter dock skall skyddas.

Artikel 8

Åtgärder för att skydda bevismaterial

1. Om ett intrång föreligger eller är omedelbart förestående och det finns en påvisbar risk för att bevismaterialet skall förstöras, skall medlemsstaterna föreskriva att de behöriga rättsliga myndigheterna före prövningen av sakfrågan får besluta att en detaljerad beskrivning av de intrångsgörande varorna får göras var som helst med eller utan uttag av provexemplar eller att varorna skall beslagtas, i förekommande fall tillsammans med tillhörande handlingar. Åtgärderna skall vidtas genom beslut efter ansökan och eventuellt utan att motparten hörs.

Om åtgärder för att skydda bevismaterialet har beslutats utan att motparten har hörts, skall dennes informeras senast efter det att åtgärden verkställts. På ansökan från

svaranden skall beslutet omprövas, svaranden höras och beslut fattas inom en skälig tidsfrist efter det att åtgärden har meddelats om huruvida åtgärden skall ändras, återkallas eller fastställas.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva att beslaget får göras avhängigt av att sökanden ställer en lämplig säkerhet som skall utgöra ersättning till svaranden för eventuell skada, om den talan som väcks mot svaranden senare bedöms vara utan grund.
3. Medlemsstaterna skall föreskriva att om sökanden inte väcker talan vid den behöriga rättsliga myndigheten inom 31 kalenderdagar efter det att beslaget gjordes skall beslaget hävas, utan att det påverkar möjligheten att kräva skadestånd.

Om åtgärderna för att skydda bevismaterialet har hävts eller har upphört att tillämpas på grund av en åtgärd eller underlåtenhet från sökandens sida, eller om det konstateras i efterhand att inget intrång förelåg, skall den rättsliga myndigheten, på ansökan från svaranden, kunna besluta att sökanden skall ge lämplig ersättning till svaranden för skada som orsakats av åtgärderna.

AVSNITT 3

RÄTT TILL INFORMATION

Artikel 9

Rätt till information

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att de rättsliga myndigheter som är behöriga att behandla ärenden om att fastställa ett intrång i en immaterialrätt eller att bevilja en ansökan om interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder, får efter ansökan från rättsinnehavaren, kräva av var och en att information om ursprung och distributionskanaler för de varor eller tjänster som anses göra intrång skall tillhandahållas, utom om det finns synnerliga skäl däremot, av den som:
 - a) i kommersiella syften har befunnits vara i besittning av de intrångsgörande varorna
 - b) i kommersiella syften har befunnits utnyttja de intrångsgörande tjänsterna, eller
 - c) utpekats av den person som avses i led a eller b antingen som källan till varorna eller tjänsterna, eller som en länk i distributionskedjan för varorna eller tjänsterna.
2. Den information som anges i punkt 1 skall omfatta:
 - a) namn och adress på tillverkare, försäljare, leverantörer och andra som befattat sig med varorna eller tjänsterna, även grossister och detaljister
 - b) uppgifter om hur mycket som tillverkats, levererats, mottagits eller beställts samt om uttaget pris på varorna eller tjänsterna.

3. Punkterna 1 och 2 gäller utan att andra bestämmelser påverkas som:
 - a) ger rättsinnehavaren en mer vidsträckt rätt till information
 - b) reglerar utnyttjandet av information som inhämtats med stöd av denna artikel i civilrättsligt eller straffrättsligt hänseende
 - c) reglerar ansvarsfrågor vid missbruk av rätten till information, eller
 - d) ger rätt att vägra lämna ut information som skulle tvinga den person som avses i punkt 1 att medge ett intrång i en immaterialrätt.
4. Förutom de fall som avses i punkt 1 skall medlemsstaterna föreskriva att de behöriga myndigheterna, när de har sådan information som avses i punkt 2, får underrätta rättsinnehavaren, om han är känd, varvid bestämmelser om konfidentiella uppgifter skall iakttas, så att rättsinnehavaren kan vända sig till de behöriga myndigheterna och få sakfrågan avgjord eller ansöka om interimistiska åtgärder eller skyddsåtgärder.

AVSNITT 4

INTERIMISTISKA ÅTGÄRDER OCH SÄKERHETSÅTGÄRDER

Artikel 10

Interimistiska åtgärder

1. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna får utfärda ett provisoriskt föreläggande mot en person som antas göra intrång eller en mellanhand vars tjänster utnyttjas av en tredje man för att göra intrång i en rättighet som avser att hindra ett omedelbart förestående intrång eller tillfälligt förbjuda och förena med viteett fortsatt påstått intrång i en immaterialrätt eller göra en fortsättning avhängig av att säkerhet för ersättning till rättsinnehavaren ställs.

De rättsliga myndigheterna skall kunna kräva att sökanden tillhandahåller bevis som är tillgängliga i rimlig utsträckning, så att de kan fastställa med tillräcklig säkerhet att sökanden innehar rättigheten och att intrång gjorts i denna rättighet eller att en sådan är omedelbart förestående.
2. Medlemsstaterna skall se till att de interimistiska åtgärder som avses i punkt 1 i förekommande fall får vidtas utan att den andra parten hörs, särskilt om dröjsmål kan leda till skada för rättsinnehavaren som inte kan ersättas. I så fall skall svaranden informeras omedelbart efter det att åtgärden verkställts.

En omprövning beslutet, inbegripet av rätten att yttra sig, skall göras på ansökan av svaranden, så att det kan fastställas inom en skälig tidsfrist efter det att åtgärderna meddelades huruvida åtgärderna skall ändras, återkallas eller fastställas.
3. Medlemsstaterna skall föreskriva att förbudet skall återkallas om sökanden inte väcker talan vid den behöriga rättsliga myndigheten inom 31 kalenderdagar efter det

att rättsinnehavaren fick kännedom om de sakförhållanden som ligger till grund för förbudet.

4. De behöriga rättsliga myndigheterna får göra förbudet avhängigt av att sökanden ställer en lämplig säkerhet, som skall utgöra ersättning till svaranden för eventuell skada om talan senare bedöms vara utan grund.
5. Om de interimistiska åtgärderna har avbrutits eller har upphört att tillämpas på grund av en åtgärd eller underlåtenhet från sökandens sida, eller om det konstateras i efterhand att inget intrång eller hot om intrång förelåg skall den rättsliga myndigheten, på ansökan från svaranden, kunna besluta att sökanden skall ge lämplig ersättning till svaranden för eventuell skada på grund av åtgärderna.

Artikel 11

Säkerhetsåtgärder

1. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, när det är lämpligt och särskilt om den drabbade parten åberopar sakförhållanden som kan äventyra indrivningen av ett skadestånd, får, i förekommande fall utan att motparten hörs, belägga fast och rörlig egendom som tillhör den som misstänks göra intrång med kvarstad, varvid även bankkonton och andra tillgångar får frysas.

För att de åtgärder som anges i första stycket skall kunna genomföras skall medlemsstaterna också se till att de behöriga myndigheterna får kräva att bank-, finans- eller affärsakter lämnas ut eller får ta dem i beslag.

2. De behöriga rättsliga myndigheterna får göra åtgärderna enligt punkt 1 avhängiga av att sökanden ställer lämplig säkerhet som skall utgöra ersättning till svaranden för eventuell skada om ansökan senare bedöms vara utan grund.
3. Om säkerhetsåtgärderna har återkallats eller upphör att vara tillämpliga på grund av en åtgärd eller underlåtenhet från sökandens sida, eller om det konstateras i efterhand att inget intrång förelåg skall den rättsliga myndigheten, på ansökan från svaranden, kunna besluta att sökanden skall ge lämplig ersättning till svaranden för eventuell skada på grund av åtgärderna.

AVSNITT 5

ÅTGÄRDER EFTER BESLUT I SAKFRÅGAN

Artikel 12

Återkallande av varor

Utan att det påverkar det skadestånd som kan utgå till rättsinnehavaren på grund av intrånget, skall medlemsstaterna se till att de behöriga rättsliga myndigheterna får besluta att varor som har konstaterats gör intrång i en immaterialrätt skall återkallas, i förekommande fall på intrångsgörarens bekostnad.

Artikel 13

Avlägsnande från marknaden

Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna får besluta att de varor som har konstaterats gör intrång i en immaterialrätt liksom material och verktyg som använts för att skapa eller tillverka dessa varor skall avlägsnas från marknaden utan att ersättning utgår.

Artikel 14

Förstörande av varor

Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna får besluta att de varor som konstaterats gör intrång i en immaterialrätt skall förstöras utan att ersättning utgår.

Artikel 15

Förebyggande åtgärder

1. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, efter ett domstolsavgörande som fastställer intrånget, får utfärda ett föreläggande ställt till intrångsgöraren med förbud att fortsätta intrånget. Om föreläggandet inte följs skall böter utgå, i förekommande fall förenade med vite, för att se till att förbudet följs.
2. Medlemsstaterna skall se till att rättsinnehavare kan ansöka om att ett föreläggande utfärdas mot mellanhänder vars tjänster utnyttjas av tredje man för att göra intrång i immaterialrätter.

Artikel 16

Alternativa åtgärder

För fall där det är lämpligt skall medlemsstaterna föreskriva att när de åtgärder som anges i detta avsnitt riktas mot en person som varken har begått något fel eller handlat oaktsamt men ändå orsakat sökanden en skada, skall denna person, i de fall som verkställandet av åtgärderna leder till en oproportionerligt stor skada för denne och då den skadade parten bör kunna godta ekonomisk ersättning, kunna ersätta skadan på det sättet i samförstånd med den skadade parten.

AVSNITT 6

SKADESTÅND OCH KOSTNADER FÖR FÖRFARANDET

Artikel 17

Skadestånd

1. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga rättsliga myndigheterna skall förelägga intrångsgöraren att betala skäligt skadestånd till rättsinnehavaren som ersättning för skada som orsakats av ett intrång i dennes immaterialrätt genom en verksamhet som intrångsgöraren bedrivit trots att han visste eller rimligen borde ha vetat att den utgjorde ett intrång i en immaterialrätt.

För detta ändamål skall de behöriga rättsliga myndigheterna på ansökan från den skadade parten besluta om ersättning enligt ett av följande två alternativ:

- a) Skadestånd som skall vara två gånger den avgift som skulle ha utgått om intrångsgöraren hade avtalat om att nyttja rättigheten.
- b) Skadestånd som skall motsvara skadan till följd av intrånget, inklusive förtjänstbortfall.

För fall där det är lämpligt skall medlemsstaterna föreskriva att skadan kan bedömas utifrån fler omständigheter än de rent ekonomiska, såsom ideell skada som orsakats rättsinnehavaren genom intrånget.

2. För det fall som avses i punkt 1 b får medlemsstaterna föreskriva att rättsinnehavaren skall erhålla hela den förtjänst som intrångsgöraren gjort på intrånget och som inte tagits med i beräkningen av skadeståndet.

När det gäller att fastställa det belopp som intrångsgörarens förtjänst uppgår till behöver rättsinnehavaren bara styrka intrångsgörarens bruttoinkomster, medan intrångsgöraren skall styrka avdragsgilla kostnader och del av förtjänst från annan källa än det skyddade objektet.

Artikel 18

Kostnader för förfarandet

Medlemsstaterna skall se till att rättegångskostnader, advokatarvoden och andra omkostnader som den vinnande parten eventuellt redovisar betalas av den tappande parten utom då det vore oskäligt eller då den tappande partens ekonomiska situation förbjuder det. Beloppets storlek skall bestämmas av de behöriga rättsliga myndigheterna.

AVSNITT 7

OFFENTLIGHETSÅTGÄRDER

Artikel 19

Offentliggörande av domstolsavgöranden

1. För domstolsavgöranden i mål om intrång i immaterialrätter skall medlemsstaterna föreskriva att de rättsliga myndigheterna på ansökan från rättsinnehavaren och på intrångsgörarens bekostnad får besluta att avgörandena skall anslås och offentliggöras helt eller delvis i de tidningar som rättsinnehavaren anger.
2. Medlemsstaterna får dessutom föreskriva om andra lämpliga åtgärder för offentliggörande beroende på det enskilda fallet.

KAPITEL III

STRAFFRÄTTSLIGA BESTÄMMELSER

Artikel 20

Straffrättsliga bestämmelser

1. Medlemsstaterna skall rubricera alla allvarliga intrång i immaterialrätter som brott, liksom även försök, medhjälp eller anstiftan. Ett intrång betraktas som allvarligt om det är uppsåtligt eller har kommersiella syften.
2. För fysiska personer skall medlemsstaterna föreskriva straffrättsliga påföljder, även frihetsberövande straff.
3. För fysiska och juridiska personer skall medlemsstaterna föreskriva följande påföljder:
 - a) Böter.
 - b) Beslag av varorna, de verktyg eller produkter som utgör resultatet av de brott som anges i punkt 1, alternativt av tillgångar som motsvarar produkternas värde.

För fall där det är lämpligt skall medlemsstaterna även föreskriva följande påföljder:

- a) Förstörande av varor som gör intrång i en immaterialrätt.
- b) Tillfällig eller slutgiltig stängning i sin helhet eller till viss del av den rörelse som huvudsakligen använts för intrånget.

- c) Permanent eller tillfälligt näringsförbud.
 - d) Tvångsförvaltning.
 - e) Avveckling.
 - f) Utestängning från offentligt stöd.
 - g) Offentliggörande av domstolsavgöranden.
4. För detta kapitels ändamål betyder ”juridisk person” en juridisk enhet som enligt tillämplig nationell lag är en juridisk person, med undantag för stater och andra offentliga organ inom ramen för deras myndighetsutövning, samt offentliga internationella organisationer.

KAPITEL IV

TEKNISKA ÅTGÄRDER

Artikel 21

Rättsligt skydd för tekniska anordningar

1. Utan att det påverkar särbestämmelser om upphovsrätter, närstående rättigheter eller tillverkarens rätt av sitt eget slag till en databas, skall medlemsstaterna föreskriva om ett lämpligt rättsligt skydd mot tillverkning, import, spridning och användning av olovliga tekniska anordningar.
2. I detta kapitel avses med
 - a) *teknisk anordning*: en teknik, anordning eller komponent, vars normala funktion är att tillverka äkta varor och märka dem entydigt så att kundkretsen och andra konsumenter känner igen dem och vet att de är äkta.
 - b) *olovlig teknisk anordning*: en teknisk anordning avsedd att kringgå en teknisk anordning och som gör det möjligt att tillverka varor som gör intrång i immaterialrätter som skyddas genom entydig och igenkännbar märkning enligt led a.

Artikel 22

Uppförandekoder

1. Medlemsstaterna skall uppmuntra:
 - a) företag- eller branschorganisationer att på gemenskapsnivå utarbeta uppförandekoder som skall bidra till att skydda de immaterialrätter som anges i artikel 2

- b) tillverkare av optiska skivor och berörda branschorganisationer att enas om uppförandekoder som skall hjälpa dessa tillverkare att försvara sig mot intrång i immaterialrätter, närmare bestämt genom att förorda att optiska skivor förses med källkoder som gör det möjligt att spåra tillverkningen
 - c) att förslag till uppförandekoder som utarbetats på nationell nivå eller på gemenskapsnivå lämnas till kommissionen tillsammans med eventuella utvärderingar av tillämpningen av dessa uppförandekoder.
2. Uppförandekoderna skall vara förenliga med gemenskapsrätten, då särskilt konkurrensreglerna och bestämmelserna om skydd för personuppgifter.

KAPITEL V

ADMINISTRATIVT SAMARBETE

Artikel 23

Utvärdering

1. Tre år efter den dag som anges i artikel 25.1 skall varje medlemsstat lämna en lägesrapport till kommissionen om genomförandet av detta direktiv.

På grundval av lägesrapporterna skall kommissionen sammanställa en rapport om tillämpningen av detta direktiv, vari även skall ingå en utvärdering av effektiviteten i de åtgärder som olika behöriga organ och instanser vidtagit samt en bedömning av påverkan på innovation och informationssamhällets utveckling. Rapporten skall lämnas till Europaparlamentet, rådet och Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén. Om det är lämpligt skall rapporten åtföljas av förslag till ändringar i detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall bistå kommissionen i arbetet med att sammanställa den rapport som avses i punkt 1 andra stycket.

Artikel 24

Kontaktpersoner

1. Varje medlemsstat skall utse en eller flera kontaktpersoner (nedan ”kontaktpersoner på nationsnivå”) för frågor gällande genomförandet av de metoder som föreskrivs i detta direktiv. Medlemsstaterna skall lämna kontaktuppgifter för dessa personer till varandra och till kommissionen.
2. Medlemsstaterna skall för tillämpningen av detta direktiv samarbeta med varandra och med kommissionen genom kontaktpersonerna på nationsnivå. De skall utan dröjsmål och i enlighet med nationell lag lämna den hjälp och den information som de andra medlemsstaterna eller kommissionen begär, varvid även lämplig elektronisk dataförmedling får användas.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 25

Genomförande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den[18 månader efter den dag detta direktiv antas] och skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 26

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 27

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den [...]

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

BILAGA

Förteckning över gemenskapsrättsakter och europeiska rättsakter som gäller immaterialrättsligt skydd enligt artikel 2.1

Rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster i halvledarprodukter¹.

Rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar².

Rådets förordning (EEG) nr 1576/89 av den 29 maj 1989 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker³.

Kommissionens förordning (EEG) nr 1014/90 av den 24 april 1990 om närmare tillämpningsföreskrifter för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker⁴.

Rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram⁵.

Rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga område⁶.

Rådets direktiv 93/83/EEG av den 27 september 1993 om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidareändring via kabel⁷.

Rådets direktiv 93/98/EEG av den 29 oktober 1993 om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter⁸.

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/9/EG av den 11 mars 1996 om rättsligt skydd för databaser⁹.

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG av den 13 oktober 1998 om mönsterskydd¹⁰.

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/44/EG av den 6 juli 1998 om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar¹¹.

¹ EGT L 24, 27.1.1987, s. 36.

² EGT L 40, 11.2.1989, s. 1.

³ EGT L 160, 12.6.1989, s. 1.

⁴ EGT L 105, 25.4.1990, s. 9.

⁵ EGT L 122, 17.5.1991, s. 42.

⁶ EGT L 346, 27.11.1992, s. 61.

⁷ EGT L 248, 6.10.1993, s. 15.

⁸ EGT L 290, 24.11.1993, s. 9.

⁹ EGT L 77, 27.3.1996, s. 20.

¹⁰ EGT L 289, 28.10.1998, s. 28.

¹¹ EGT L 213, 30.7.1998, s. 13.

Rådets förordning (EG) nr 1493/1999 av den 17 maj 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin¹².

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället¹³.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/84/EG av den 27 september 2001 om upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk (följerätt)¹⁴.

Rådets förordning (EEG) nr 1768/92 av den 18 juni 1992 om införande av tilläggsskydd för läkemedel¹⁵.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1610/96 av den 23 juli 1996 om införande av tilläggsskydd för växtskyddsmedel¹⁶.

Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1068/97¹⁷.

Rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken¹⁸.

Rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt¹⁹.

Rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning²⁰.

Konventionen om meddelande av europeiska patent (Münchenkonventionen) av den 5 oktober 1973.

¹² EGT L 179, 14.7.1999, s. 1.

¹³ EGT L 167, 22.6.2001, s. 10.

¹⁴ EGT L 272, 13.10.2001, s. 32.

¹⁵ EGT L 182, 2.7.1992, s. 1.

¹⁶ EGT L 198, 8.8.1996, s. 30.

¹⁷ EGT L 156, 13.6.1997, s. 10.

¹⁸ EGT L 11, 14.1.1994, s. 1.

¹⁹ EGT L 227, 1.9.1994, s. 1.

²⁰ EGT L 3, 5.1.2002, s. 1.

FINANSIERINGSÖVERSIKT

1. ÅTGÄRDENS BETECKNING

Europaparlamentets och rådets förslag till direktiv om åtgärder och förfaranden till skydd för immaterialrätter.

2. BERÖRD BUDGETPOST

A0-7030.

3. RÄTTSLIG GRUND

Artikel 95 i EG-fördraget.

4. BESKRIVNING AV ÅTGÄRDEN

4.1 Allmänt mål

Målsättningen är att harmonisera lagstiftningen i medlemsstaterna om sätt att skydda immaterialrätter på den inre marknaden och ange en allmän ram för informationsutbyte och förvaltningssamarbete.

4.2 Period som omfattas av åtgärden och bestämmelser om förnyelse

På obestämd tid.

5. KLASSIFICERING AV UTGIFTER/INKOMSTER

5.1. Icke-obligatoriska utgifter.

5.2. Differentierade anslag.

5.3. Intäkstyp: ingen.

6. TYP AV INKOMSTER/UTGIFTER

7. BUDGETKONSEKVENSER (DEL B)

8. PLANERADE BESTÄMMELSER OM BEDRÄGERIBEKÄMPNING

9. ANALYS AV KOSTNADSEFFEKTIVITET

9.1 Särskilda och kvantifierbara mål, målgrupp

9.2 Skäl för åtgärden

Förslaget till direktiv syftar till att harmonisera nationell lagstiftning om sätt att skydda immaterialrätter. Skillnaderna är nämligen stora mellan påföljdssystemen i medlemsstaterna på detta område. Detta skadar den inre marknaden.

Om direktivet genomförs som planerat kommer en kontaktgrupp att bildas som skall bestå av kontaktpersoner från medlemsstaterna och ha en representant för kommissionen som ordförande. Kostnaderna för kommittén kommer att belasta gemenskapens budget.

9.3 Uppföljning och utvärdering av åtgärden

I kraft av artikel 23 i förslaget till direktiv skall kommissionen lägga fram en rapport om tillämpningen av direktivet tre år efter genomförandet i medlemsstaterna.

10. ADMINISTRATIVA UTGIFTER (DEL A, AVSNITT III I BUDGETEN)

10.1 Konsekvenser för antalet tjänster

Typ av tjänst		Erforderlig personal för att förvalta åtgärden		varav		Varaktighet
		Fasta tjänster	Tillfälliga tjänster	Befintlig personal inom berört GD eller berörd enhet	Extrapersonal	
Fast anställda eller tillfälligt anställda	A B C					
Övrig personal						
Totalt						

10.2 Totala kostnader för personal (euro)

	Belopp	Fasta tjänster
Fast anställda eller tillfällig anställda		
A		
B		
C		
Övriga personal (ange budgetrubrik)		
Totalt		

10.3 Ökning av andra driftskostnader i samband med åtgärden, framförallt för kommitté- och expertmöten (euro)

Budgetrubrik (nr och benämning)	Belopp	Beräkningssätt (Antagande: 2 möten per år)
A0-7030	9 100 € x 2	14 x 650 € (resekostnader för kontaktpersoner) x 2
Totalt	18 200 €	

Beloppen anger total kostnad för åtgärden om varaktigheten är begränsad och kostnad för 12 månader om varaktigheten är obestämmd.

Behov av personal och andra resurser täcks av normala årliga anslag till GD MARKT.

Om kommissionen bestämmer att bilda en kontaktkommitté kommer den att utveckla samarbetet, underlätta informationsutbyte, vaka över hur direktivet fungerar och på begäran från kommissionen och en länderrepresentant behandla valfria frågor om sätt att skydda immaterialrätter på den inre marknaden. Den skall också bistå kommissionen i arbetet med att sammanställa utvärderingsrapporten.

Kommittén faller inte under rådets beslut 1999/468/EG. Den enda kostnaden är resekostnader för medlemsländernas representanter.

KONSEKVENSANALYS

FÖRSLAGETS KONSEKVENSER FÖR FÖRETAG, SÄRSKILT SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

BETECKNING PÅ FÖRSLAGET

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder och förfaranden till skydd för immaterialrätter.

DOKUMENTETS REFERENSNUMMER

KOM(2003) 46 slutlig.

FÖRSLAGET

1. Varför behövs det, med tanke på subsidiaritetsprincipen, gemenskapslagstiftning på detta område, och vilka är huvudmålen?

Företagen har bett om likvärdiga metoder till skydd för immaterialrätter i alla medlemsstater. Deras begäran svarar för övrigt mot kommissionens politik som går ut på att utveckla innovativ och nyskapande verksamhet i EU bl.a. med hjälp av ett konsekvent och effektivt skydd för immaterialrätter på den inre marknaden. Det är dock uppenbart att detta behov inte kan tillfredsställas med åtgärder som vidtas i varje medlemsstat för sig. Därför är det nödvändigt med en harmonisering på gemenskapsnivå av medlemsstaternas lagstiftning om metoder för att skydda immaterialrätter. För att bli riktigt effektiv bör harmoniseringen genomföras på grundval av de nationella bestämmelser som bäst svarar mot den skadade partens behov och samtidigt tar hänsyn till den svarande partens legitima intressen. På detta sätt blir det möjligt att skydda immaterialrätter på ett effektivt och likvärdigt sätt i hela EU.

KONSEKVENSER FÖR FÖRETAGEN

2. Vilka påverkas av förslaget?

– Vilka sektorer?

I princip påverkas alla sektorer av möjligheterna att skydda immaterialrätter.

– Hur stora är de företag som påverkas (vilken är de små och medelstora företagens andel)?

Möjligheter att skydda immaterialrätter är ett ämne som intresserar både stora och små företag, särskild sådana som sysslar med innovation och nyskapande. De små och medelstora företagen är särskilt sårbara när det gäller varumärkesförfälskning och pirattillverkning. De har ofta inte råd att riskera stora utgifter för behandling i rättsliga instanser.

- Är dessa företag belägna i vissa geografiska områden inom gemenskapen?

Hel EU berörs på samma sätt.

3. Vilka åtgärder måste företagen vidta för att följa förslaget?

De metoder att skydda immaterialrätter som föreskrivs enligt förslaget skall ställas till företagens förfogande av medlemsstaterna. Företagen kommer att kunna använda metoderna för att skydda immaterialrätter som de innehar.

4. Vilka ekonomiska verkningar förväntas förslaget få

- för sysselsättningen?

Det står klart att företagen påverkas negativt av intrång i immaterialrätter på ett sätt som till syvende och sist leder till att antalet arbetstillfällen sjunker, även om det är svårt att ge något exakt mått på effekten av intrången i antal förlorade arbetstillfällen. Enligt en undersökning som gjordes på EU-nivå i juni 2000 skulle 17 000 arbetstillfällen gå förlorade i EU varje år på grund av varumärkesförfalskning och pirattillverkning. Enligt en fransk undersökning från 1998 skulle 38 000 arbetstillfällen gå förlorade i Frankrike. En harmonisering på grundval av de nationella bestämmelser som uppvisar bäst skyddsnivå skulle göra det möjligt att förbättra kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning samt, till följd av detta, förbättra sysselsättningssituationen i EU.

- för investeringar och nyetablerade företag?

En lagharmonisering av metoder till skydd för immaterialrätter ger företagen en likvärdig skyddsnivå i hela EU. Fasta och allmänna spelregler stärker företagens förtroende för den inre marknaden och får dem att utveckla innovation och nyskapande verksamhet. De kan lita på att få rättvis utdelning på investeringar i forskning och utveckling, och de stimuleras att nyinvestera.

- för företagens konkurrenskraft?

Innovation har avgörande betydelse för företagens konkurrenskraft. De måste ständigt förbättra eller förnya sina produkter om de vill behålla marknadsandelar och vinna nya. Genom ständig innovation utvecklas nya produkter och tjänster, företagen stärker sin ställning på marknaden och förbättrar sin konkurrenskraft. För att innovationsverksamheten skall kunna bedrivas optimalt måste företagen agera på villkor som gynnar den, särskilt när det gäller immaterialrättsligt skydd. En lagharmonisering av metoder att skydda immaterialrätter bidrar till att utveckla innovationsverksamheten för företagen på den inre marknaden och därmed deras konkurrenskraft.

5. Innehåller förslaget åtgärder för att ta hänsyn till de små och medelstora företagens särskilda situation (inskränkningar eller skillnader i kraven, el. dyl.)?

Förslaget innehåller inga särskilda åtgärder för små och medelstora företag. Men harmoniseringen bör även vara till fördel för de små och medelstora företagen, eftersom de får effektiva metoder att skydda immaterialrätter och bättre tillgång till information, särskilt genom ett system som skall ge tillgång till offentliggjorda domstolsavgöranden när det gäller intrång i immaterialrätter. Detta bör hjälpa till att

sänka kostnaderna för att skydda även de små och medelstora företagens immaterialrätter.

RÅDFRÅGADE

6. Förteckning över organisationer som rådfrågats om förslaget och som fört fram särskilda synpunkter.

Förslaget har inte diskuterats med berörda kretsar, eftersom kommissionen ännu inte antagit det. Men behovet av ett initiativ från kommissionens sida på detta område har klarlagts under en föregående rådfrågningsprocess. I oktober 1998 offentliggjorde kommissionen en grönbok om att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden (KOM(98)569 slutlig)¹. Nästan 145 skrivna svar strömmade in från berörda kretsar. De sammanställdes i en rapport som publicerades². Europaparlamentet³ och Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén⁴ har också lämnat synpunkter på grönboken. Kommissionen organiserade vidare, tillsammans med det tyska ordförandeskapet, en offentlig hearing den 2 och 3 mars 1999 i München⁵ samt på egen hand ett möte med experter från EU:s medlemsstater den 3 november 1999 för att få in åsikter om ämnet. Slutligen lade kommissionen fram ett uppföljningsmeddelande till grönboken som kom den 30 november 2000 och som innehöll en handlingsplan med en lång serie initiativ inriktade på att stärka och förbättra kampen mot varumärkesförfalskning (KOM(2000) 789 slutlig)⁶ samt även ett förslag till direktiv om metoder att skydda immaterialrätter.

Under rådfrågningen har alla deltagare samfällt betonat att nuvarande skyddsmetoder saknar avskräckande effekt och pekat på samma brister, nämligen skadestånden, bötesbeloppen och andra påföljder är alldeles för milda och inte tillräckligt avskräckande. Skillnaderna mellan nationella påföljdssystem har också framhållits som ett hinder för en effektiv kamp mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden. Berörda aktörer har efterfrågat ett system med påföljder och andra skyddsmetoder på en likvärdig skyddsnivå i alla medlemsstater, särskilt när de gäller utredning, beslagtagning och bevisning. Vidare har nuvarande nationella metoder utpekats som långdragna och osäkra när det gäller utgången. De flesta efterfrågar stärkta och EU-harmoniserade befogenheter för domstolar och andra myndigheter så snart som möjligt.

Kommissionens uppföljningsmeddelande, särskilt uppgiften om ett kommande förslag till direktiv om skydd för immaterialrätter, välkomnades av de berörda kretsarna. I ett kompletterande yttrande av den 30 maj 2001⁷ uttalade sig Europeiska ekonomiska och social kommittén positivt om EU-kommissionens avsikt att snarast lägga fram ett förslag till direktiv på området.

¹ Jfr fotnot 1.
² Jfr fotnot 2.
³ Jfr fotnot 5.
⁴ Jfr fotnot 4.
⁵ Jfr fotnot 3.
⁶ Jfr fotnot 6.
⁷ Jfr fotnot 7.